

Підтримку надає:

Федеральне міністерство
продовольства і
сільського господарства

на підставі рішення
Німецького Бундестагу

Німецько-український
агрополітичний діалог

при Національній Асоціації сільськогосподарських дорадчих служб України

Звіт з лісової політики

APD/FPB/04/2019

Аналітичний звіт про стан лісових ринків в Україні та їх регулювання – рекомендації по удосконаленню регулювання

к. с.-г. н., доцент Юрій Марчук

Київ, Жовтень 2019

Про проект «Німецько-український агрополітичний діалог» (АПД)

Проект «Німецько-український агрополітичний діалог (АПД)» реалізується за підтримки Федеральним Міністерством продовольства та сільського господарства (BMEL) з 2006р. і наразі до 2021р. та за його замовленням через виконавця ТОВ ГФА Консалтинг Груп, а також робоче співтовариство, яке складається з ТОВ ІАК Аграр консалтинг (ІАК), Лейбніц-Інституту аграрного розвитку в країнах з перехідною економікою (ІАМО) та ТОВ АФЦ Консультантс Інтернешнл. Реципієнтом проекту виступає Національна асоціація сільськогосподарських доглядних служб України «Дорада». При реалізації важливих заходів для розвитку ринку землі, використання державних земельних площ та приватизації АПД працює у кооперації з ТОВ з управління та реалізації земель (BVVG). Бенефіціаром проекту виступає Міністерство аграрної політики та продовольства України.

Проект має підтримувати Україну в питаннях розвитку сталого сільського господарства, ефективної переробної промисловості та підвищення міжнародної конкурентоспроможності відповідно до принципів ринкової та регуляторної політик та з урахуванням потенціалу розвитку, який виникає в рамках Угоди про Асоціацію між ЄС та Україною. З цією метою Проект має надавати інформацію про німецький, зокрема, східнонімецький, а також міжнародний, європейський досвід з розробки рамкових аграрно-політичних умов, а також з організації відповідних аграрно-політичних установ.

www.apd-ukraine.de

Автор
Юрій Марчук

Дисклеймер

Даний звіт опубліковано за відповідальності Німецько-українського агрополітичного діалогу (АПД). Будь-які точки зору та результати, висновки, пропозиції чи рекомендації, зазначені в ній, належать авторам та необов'язково відповідають поглядам АПД.

ЗМІСТ

Список таблиць.....	4
Список ілюстрацій.....	4
1 Загальна характеристика лісового фонду України	5
2 об'єми лісокористування та прогноз до 2030 року	17
3 Загальні висновки до прогнозних даних розміру головного користування в лісах Держлісагентства на період до 2030 року	22
4 СТАН РИНКУ ДЕРЕВИНИ.....	22
5 регулювання ринку деревини	28
ДОДАТОК А.....	32

СПИСОК ТАБЛИЦЬ

Таблиця 1: Територія та лісистість адміністративно-територіальних одиниць України станом на 01.01.2011	6
Таблиця 2: Заповідання лісового фонду станом на 1.01.2018 р.	7
Таблиця 3: Основні показники ведення лісгосподарської діяльності (1990-2017)	10
Таблиця 4: Заготівля деревини за системами та видами рубок (2005-2017), (тис. м ³).....	11
Таблиця 5: Заготівля ділової деревини за системами та видами рубок (2005-2017), (тис. м ³)	12
Таблиця 6: Заготівля ліквідної деревини за системами та видами рубок (2005-2017), (тис. м ³)	13
Таблиця 7: Заготівля ліквідної деревини (2010-2017), (тис. м ³).....	14
Таблиця 8: Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності у 2010-2017 роках, (млн. грн.).....	15
Таблиця 9: Стартові ціни аукціонів на пиловник сосновий по Рівненському ОУЛМГ	16
Таблиця 10: Загальні обсяги розрахункових лісосік по обласних управліннях лісового й мисливського господарства Держлісагентства України, тис. м ³ ліквідної деревини.....	18
Таблиця 11: Загальні обсяги розрахункових лісосік по основних лісокористувачах України, тис. м ³ ліквідної деревини.....	19
Таблиця 12: Загальні обсяги розрахункових лісосік по основних лісокористувачах України у 2018 році, тис.м.куб. ліквідної деревини	20
Таблиця 13: Прогноз розміру головного користування до 2030 року (у відсотках до розрахункової лісосіки станом на 01.01.2006 року).....	21
Таблиця 14: Експорт лісоматеріалів державними лісгосподарськими підприємствами Держлісагентства 2014-2018 рр.....	23
Таблиця 15: Виробники фанери в Україні у 2007-2015 рр., тис. куб. м.....	28

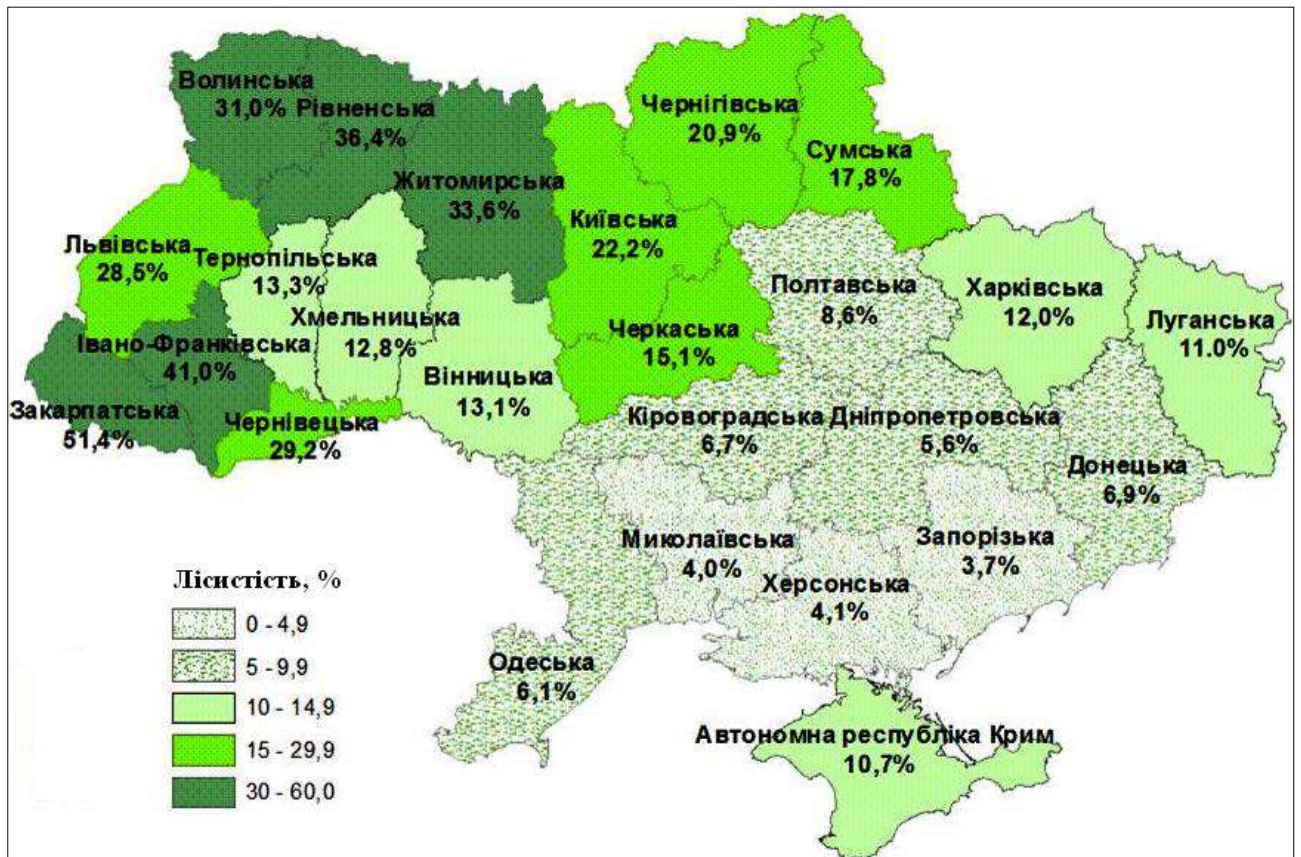
СПИСОК ІЛЮСТРАЦІЙ

Рис. 1: Лісистість адміністративних областей.....	5
Рис. 3: Розподіл площі лісів України за переважаючими деревними породами	8
Рис. 4: Середні запаси деревостанів в окремих державах Європи, куб. м/га.....	9
Рис. 6: Динаміка зниження експорту круглого лісу у 2014-2018 роках (підприємства Держлісагентства).....	25
Рис. 7: Система обліку руху деревини.....	31

1 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІСОВОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

Україна має загальну лісистість території на рівні 16,5% (рис. 1, табл. 1.).

Рис. 1: Лісистість адміністративних областей

Таблиця 1: Територія та лісистість адміністративно-територіальних одиниць України станом на 01.01.2011

Адміністративно-територіальні одиниці	Загальна територія, тис. га	В тому числі площа суші, тис. га	Площа вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок, тис. га	Лісистість, %	
				за загальною площею	за площею суші
АР Крим	2 608,1	2 391,5	278,7	10,7	11,7
Вінницька	2 649,2	2 606,2	346,5	13,1	13,3
Волинська	2 014,4	1 969,2	624,6	31,0	31,7
Дніпропетровська	3 192,3	3 035,8	179,2	5,6	5,9
Донецька	2 651,7	2 610,1	184,1	6,9	7,1
Житомирська	2 982,7	2 934,4	1 001,6	33,6	34,1
Закарпатська	1 275,3	1 257,1	656,7	51,4	52,2
Запорізька	2 718,3	2 542,8	101,0	3,7	4,0
Івано-Франківська	1 392,7	1 369,3	571,0	41,0	41,7
Київська	2 812,1	2 638,3	624,1	22,2	23,7
Кіровоградська	2 458,8	2 383,4	164,5	6,7	6,9
Луганська	2 668,3	2 646,4	292,4	11,0	11,1
Львівська	2 183,1	2 140,6	621,2	28,5	29,0
Миколаївська	2 458,5	2 331,0	98,2	4,0	4,2
Одеська	3 331,3	3 118,2	203,9	6,1	6,5
Полтавська	2 875,0	2 726,6	247,4	8,6	9,1
Рівненська	2 005,1	1 962,9	729,3	36,4	37,2
Сумська	2 383,2	2 352,6	425,0	17,8	18,1
Тернопільська	1 382,4	1 363,1	183,2	13,3	13,4
Харківська	3 141,8	3 081,9	378,3	12,0	12,3
Херсонська	2 846,1	2 412,9	116,3	4,1	4,8
Хмельницька	2 062,9	2 023,3	265,1	12,8	13,1
Черкаська	2 091,6	1 955,2	315,1	15,1	16,1
Чернівецька	809,6	791,1	236,7	29,2	29,9
Чернігівська	3 190,3	3 122,8	665,7	20,9	21,3
м. Київ	83,6	76,9	31,3	37,2	40,7
м. Севастополь	86,4	85,5	32,8	38,0	38,4
Разом	60 354,8	57 929,1	9 573,9	15,9	16,5

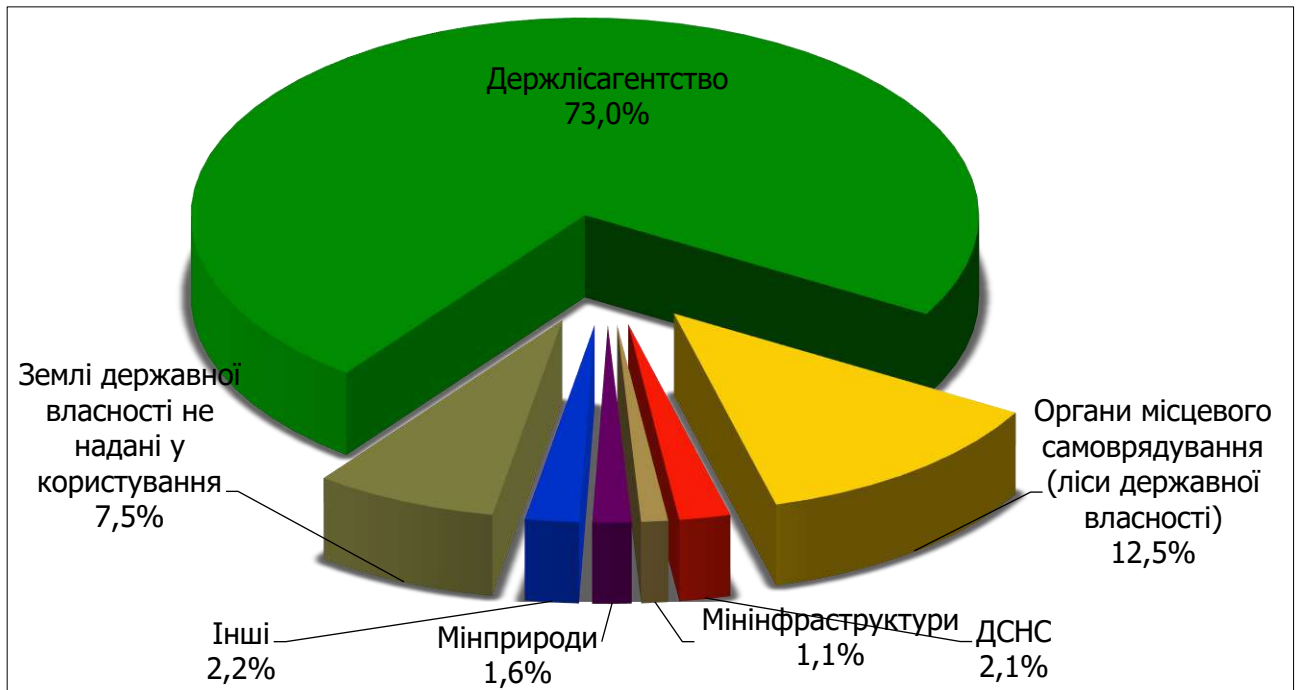
В зв'язку з достатньо високою заповідністю лісів (табл. 2) та великою територією степової та лісостепової зони, використання лісових ресурсів, збереження лісів та ефективне ведення лісового господарства повинно бути виваженим.

Таблиця 2: Заповідання лісового фонду станом на 01.01.2018 р.

Область	Загальна площа земель лісового фонду, тис.га	Заповідні об'єкти		% заповідання
		кількість	загальна площа, тис.га	
АР Крим	250,4	48	50,4	20,1
Вінницька	221,4	139	15,0	6,8
Волинська	641,0	261	137,7	21,5
Дніпропетровська	115,1	61	16,8	14,6
Донецька	76,7	36	42,8	55,8
Житомирська	796,3	156	111,7	14,0
Закарпатська	588,8	196	58,6	10,0
Запорізька	76,8	79	14,6	19,0
Івано-Франківська	468,8	321	63,6	13,6
Київська	408,3	97	23,0	5,6
Кіровоградська	129,0	55	22,2	17,2
Луганська	239,2	126	30,1	12,6
Львівська	478,0	99	81,2	17,0
Миколаївська	84,3	40	22,6	26,8
Одеська	191,8	49	47,0	24,5
Полтавська	234,0	145	46,0	19,7
Рівенська	798,2	187	120,9	15,1
Сумська	285,3	81	33,8	11,8
Тернопільська	157,7	281	40,6	25,7
Харківська	322,7	71	53,5	16,6
Херсонська	174,5	33	33,3	19,1
Хмельницька	193,6	114	50,6	26,1
Черкаська	279,9	144	15,1	5,4
Чернівецька	234,5	121	73,7	31,4
Чернігівська	419,4	338	94,1	22,4
м.Севастополь	34,3	4	15,0	43,7
ВСЬОГО	7 900	3 282	1 314	16,6

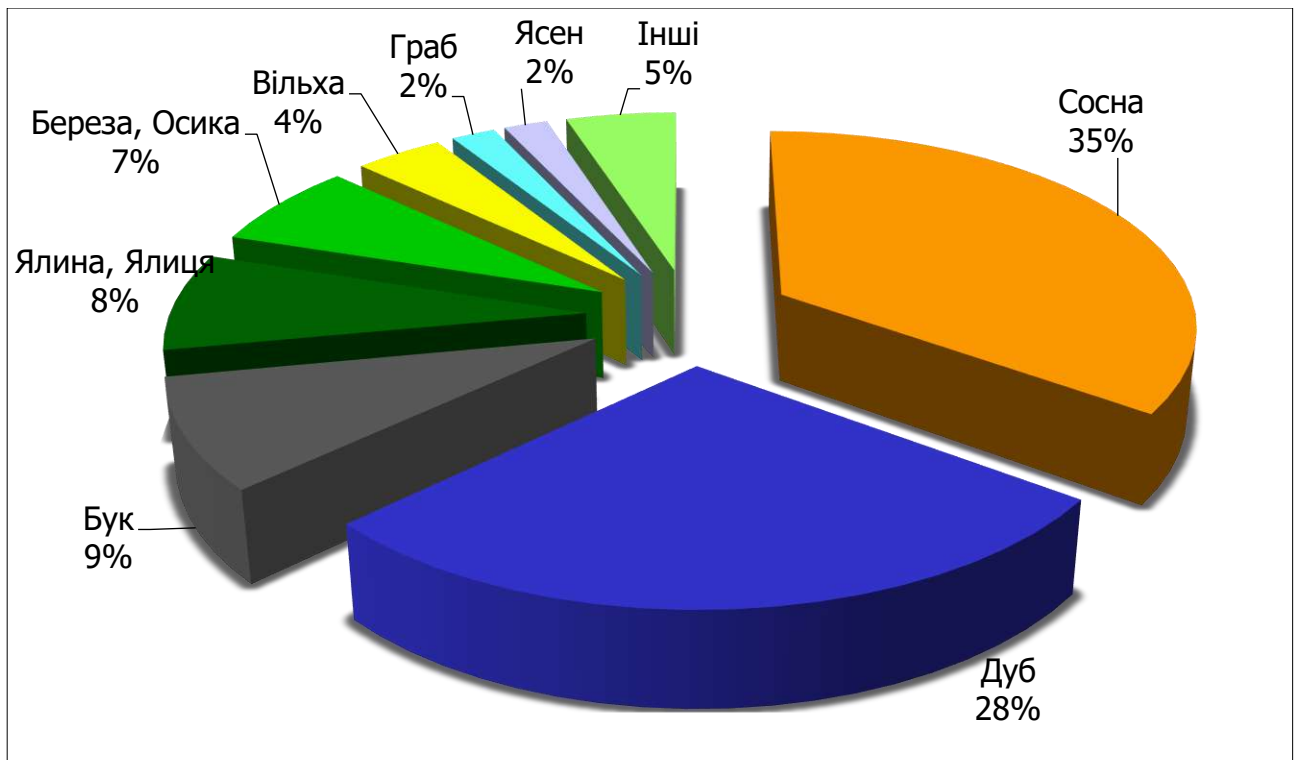
Враховуючи це ринок деревини в Україні потребує законодавчого врегулювання. Ліси України знаходяться в підпорядкуванні різних міністерств і відомств (рис. 2), що передбачає обов'язковість в єдиних підходах до ведення лісового господарства, що врегульовано Лісовим Кодексом України (принятий Верховною Радою України в 2006 році).

Рис. 2: Розподіл загальної площі земель лісового фонду України за відомчою підпорядкованістю

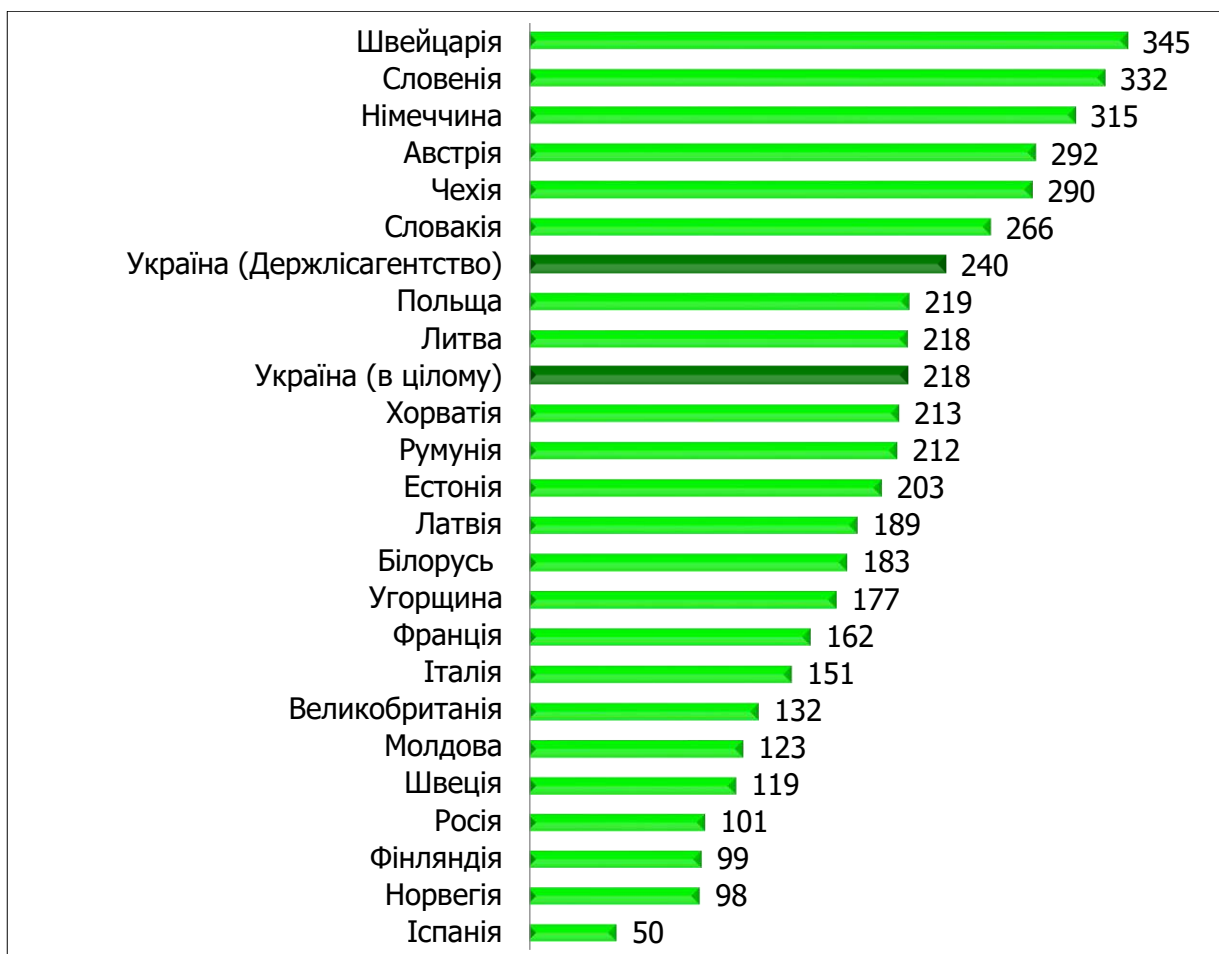
В той же час розміщення лісів в різних кліматичних зонах привело до домінування в них як хвойних (Полісся), листяних (Поділля) так і змішаних лісів (Карпати) (рис. 3).

Рис. 3: Розподіл площі лісів України за переважаючими деревними породами

По запасах деревини на 1 га – 218 м³, Україна займає 9 місце серед країн ЄС.

Рис. 4: Середні запаси деревостанів в окремих державах Європи, куб. м/га

Така різноплановість та велика територія країни потребує виважених підходів до розміщення промислових потужностей по переробці деревини, правильної логістики, орієнтації переробки на запаси деревини, та робочі ресурси в конкретних регіонах.

Основні показники ведення лісгосподарської діяльності) (табл. 3).

Таблиця 3: Основні показники ведення лісогощодарської діяльності (1990-2017)

	Обсяги продукції (товарів та послуг) лісового господарства (у фактичних цінах), млн. грн.	Площа рубок, га	Заготівля деревини ¹ , тис. м ³	
			усього	у т.ч. від рубок головного користування
1990	x	536 400	12 642,0	5 755,0
1991	x	443 683	10 833,0	5 267,0
1992	x	546 906	10 183,0	5 047,0
1993	x	715 050	9 649,0	4 761,0
1994	x	612 454	9 959,0	4 891,0
1995	x	532 943	9 741,0	4 574,0
1996	x	496 600	9 176,0	4 375,0
1997	373,0	403 100	10 597,0	4 761,0
1998	396,6	435 400	10 548,7	5 138,5
1999	521,3	434 600	10 308,7	4 879,7
2000	744,4	455 100	11 261,7	5 236,4
2001	824,2	570 300	12 022,3	5 507,3
2002	946,8	376 591	12 826,8	5 833,0
2003	1 108,9	383 191	15 953,3	6 589,4
2004	1 594,6	468 648	17 300,7	6 962,1
2005	1 991,1	484 673	17 124,3	6 918,4
2006	2 451,1	468 188	17 759,8	7 330,9
2007	2 956,3	476 241	19 013,9	7 616,3
2008	3 382,7	425 344	17 687,5	7 528,2
2009	3 138,1	357 949	15 876,5	7 211,8
2010	4 097,7	402 205	18 064,6	7 767,4
2011	5 674,8	421 750	19 746,2	8 647,5
2012	5 911,6	417 005	19 763,6	8 433,2
2013	6 363,9	415 420	20 340,6	8 484,0
2014 ²	7 739,9	382 623	20 672,4	8 853,1
2015 ²	10 778,2	399 296	21 924,2	9 097,7
2016 ²	12 838,8	386 382	22 612,8	9 282,2
2017 ²	13 774,6	419 113	21 923	9 390,6

¹ За 1990-2002рр. наводяться дані щодо заготівлі ліквідної деревини.

² Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

джерело: Державна служба статистики України

Не дивлячись на введення мораторію на вивезення круглих лісоматеріалів – об'єм рубок в Україні є стабільним.

В зв'язку з масовим усиханням соснових насаджень на Поліссі та ялинових в Карпатах, викликаних екологічними чинниками, різко зросли об'єми вибіркових та суцільних санітарних рубок (табл. 4), які в 2017 році складають 52,8% від загального об'єму лісозаготівель.

Таблиця 4: Заготівля деревини за системами та видами рубок (2005-2017), (тис. м³)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014 ¹	2015 ¹	2016 ¹	2017 ¹
Обсяги заготівлі деревини	17124,3	17759,8	19013,9	17687,5	15876,5	18064,6	19746,2	19763,6	20340,6	20672,4	21924,2	22612,8	21923,0
Рубки головного користування	6918,4	7330,9	7616,3	7528,2	7211,8	7767,5	8647,5	8433,2	8484,0	8853,1	9097,7	9282,2	9390,6
у т.ч. вибіркові, поступові, комбіновані	779,2	816,8	838,1	799,2	773,0	751,6	821,9	855,1	950,3	991,6	935,4	991,2	1128,6
Рубки формування і оздоровлення лісів та інших заходів, пов'язаних з веденням лісового господарства	9781,7	10078,4	11076,6	10054,8	8600,3	10223,2	10984,9	11239,1	11527,2	11739,6	12702,7	13240,0	12419,0
рубки догляду	2169,2	2124,3	2062,4	1878,5	1403,8	1734,7	1874,6	1706,0	1547,9	1550,0	1680,5	1768,1	1998,1
інші види рубок формування і оздоровлення лісів	7612,5	7954,1	9014,3	8176,3	7196,5	8488,5	9110,2	9533,1	9979,4	10189,7	11022,2	11471,9	10420,9
у т.ч. суцільні санітарні рубки	3305,2	2531,5	3551,4	3029,6	2934,8	3842,7	4494,4	4984,1	5090,6	5648,4	6052,4	6810,5	3073,2
Інші заходи, не пов'язані з веденням лісового господарства	424,2	350,5	320,9	104,5	64,4	73,9	113,8	91,3	329,4	79,7	123,8	90,6	113,4

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

В той же час, вихід ділової деревини зменшився в 2017 році на 1 млн. м³ або 12,2% та нарощуються об'єми дров'яної деревини (табл. 5).

Таблиця 5: Заготівля ділової деревини за системами та видами рубок (2005-2017), (тис. м³)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014 ¹	2015 ¹	2016 ¹	2017 ¹
Обсяги заготівлі ділової деревини	6560,5	6908,9	7403,1	7069,5	6182,1	7536,0	7989,4	7850,8	8102,1	8158,8	8302,6	8311,3	7296,6
Рубки головного користування	3778,5	4041,3	4188,5	4170,4	3817,0	4388,1	4746,1	4499,2	4554,8	4862,1	4945,0	4852,6	4698,2
у т.ч. вибіркові, поступові, комбіновані	355,8	373,1	357,5	338,5	339,6	335,4	368,8	360,3	400,5	415,2	360,6	353,5	395,6
Рубки формування і оздоровлення лісів та інших заходів, пов'язаних з веденням лісового господарства	2710,8	2798,5	3147,0	2867,2	2349,8	3126,2	3212,4	3327,3	3427,9	3275,4	3317,3	3441,5	2576,4
рубки догляду	348,7	322,0	321,7	314,2	238,5	336,8	359,6	300,7	258,5	232,6	220,4	207,0	253,7
інші види рубок формування і оздоровлення лісів	2362,1	2476,5	2825,3	2553,0	2111,3	2789,4	2852,8	3026,6	3169,4	3042,8	3097,0	3234,5	2322,7
у т.ч. суцільні санітарні рубки	928,7	1038,4	1315,7	1157,5	1030,0	1518,0	1743,2	1910,8	1957,0	2079,3	2173,1	2408,8	977,3
Інші заходи, не пов'язані з веденням лісового господарства	71,2	69,1	67,6	31,9	15,3	21,7	30,9	24,3	119,4	21,3	40,3	17,2	22,0

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

За рахунок росту об'єктів санітарно-оздоровчих заходів в лісах та площ санітарних рубок відсоток рубок головного користування в загальному об'ємі лісозаготівель в 2017 році складає 44,8% (табл. 6). Це викликано тим, що Постановою Кабінету Міністрів України від травня 2016 року «Про затвердження порядку проведення санітарних рубок» їх об'єми включаються в річну розрахункову лісосіку і відповідно зменшуються об'єми рубок головного користування.

Таблиця 6: Заготівля ліквідної деревини за системами та видами рубок (2005-2017), (тис. м³)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014 ¹	2015 ¹	2016 ¹	2017 ¹
Обсяги заготівлі ліквідної деревини	15244,3	15848,6	16884,3	15723,7	14221,4	16145,6	17510,3	17506,7	18021,9	18333,2	19267,7	19605,7	18913,9
Рубки головного користування	6455,9	6828,4	7075,4	6996,8	6704,4	7239,0	8011,7	7790,2	7839,9	8218,6	8391,8	8425,0	8481,8
у т.ч. вибіркові, поступові, комбіновані	732,0	762,5	777,6	744,0	725,9	707,0	763,3	781,6	861,9	909,6	852,2	887,2	995,8
Рубки формування і оздоровлення лісів та інших заходів, пов'язаних з веденням лісового господарства	8460,5	8725,8	9536,4	8636,5	7463,3	8843,4	9398,6	9636,1	9887,7	10044,6	10767,8	11103,7	10337,6
рубки догляду	1574,0	1529,3	1457,1	1315,6	1017,0	1255,0	1343,7	1194,8	1041,0	1047,1	1101,9	1130,8	1295,6
інші види рубок формування і оздоровлення лісів	6886,6	7196,5	8079,3	7320,8	6446,3	7588,4	8054,9	8441,2	8846,7	8997,5	9665,9	9972,9	9042,0
у т.ч. суцільні санітарні рубки	2032,0	2276,2	3121,5	2669,1	2601,1	3405,5	3947,5	4407,2	4499,2	4965,1	5296,1	5914,3	2656,7
Інші заходи, не пов'язані з веденням лісового господарства	424,2	350,5	320,9	90,4	53,7	63,2	100,0	80,4	294,3	70,0	108,1	77,0	94,5

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Значний ріст дров'яної деревини на 14,7% в 2017 році до 2013 року призводить, до зменшення виходу ділової деревини для виробництва пиломатеріалів на 11,1% до 2013 року (табл. 7).

Таблиця 7: Заготівля ліквідної деревини (2010-2017), (тис. м³)

	2010	2011	2012	2013	2014 ¹	2015 ¹	2016 ¹	2017 ¹
Ліквідна деревина	16145,6	17510,3	17506,7	18021,9	18333,2	19267,7	19605,7	18913,9
Лісоматеріали круглі (ділова деревина) для виробництва	7536,0	7989,4	7850,8	8102,1	8158,8	8302,6	8311,3	7296,6
пиломатеріалів і заготовок, клеєної фанери та шпону	5731,5	6300,0	6306,0	6644,8	7053,7	7019,8	6946,1	5909,2
у т.ч. хвойних порід	4526,4	4544,7	4637,2	5416,3	5774,4	5288,4	5258,6	4304,0
балансової деревини (круглої та колотої)	1101,7	1117,7	1025,9	986,1	721,5	811,9	873,3	761,4
у т.ч. хвойних порід	609,2	682,1	686,9	706,1	525,5	548,5	636,9	572,6
інших сортиментів лісоматеріалів круглих	702,8	571,7	518,9	471,2	383,6	470,9	491,9	626,0
у т.ч. хвойних порід	315,4	392,5	441,3	552,9
Паливна деревина (вкл. деревину для виробництва деревного вугілля)	8609,6	9520,9	9655,9	9919,8	10174,4	10965,1	11294,4	11617,3
у т.ч. хвойні породи	4446,1	4880,0	5462,2	5972,5
Із загального обсягу заготовленої паливної деревини								
дрова для опалення	4102,3	4369,0	4584,2	4960,9	5573,1	6293,8	6922,0	7172,0
дров'яна деревина для технологічних потреб	3944,4	4532,5	4398,8	4367,2	4601,3	4671,3	4372,4	4445,3

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Ріст об'ємів реалізації викликаний індексом інфляції, ростом заробітних плат та курсовою різницею гривні до долара та євро (табл. 8).

Таблиця 8: Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності у 2010-2017 роках, (млн. грн.)

	Код за КВЕД –2010	Роки	Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання			
			з урахуванням банків		без урахуванням банків	
			усього	з них у фізичних осіб-підприємців	усього	з них у фізичних осіб-підприємців
лісове господарство та лісозаготівлі	02	2010	5 192,6	614,0	5 192,6	614,0
		2011	7 861,6	462,4	7 861,6	462,4
		2012	6 802,5	655,5	6 802,5	655,5
		2013	7 429,3	766,8	7 429,3	766,8
		2014	9 389,1	1 133,6	9 389,1	1 133,6
		2015	13 630,8	1 771,9	13 630,8	1 771,9
		2016	16 220,3	2 184,3	16 220,3	2 184,3
		2017	18 717,8	2 829,6	18 717,8	2 829,6
оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корка, крім меблів; виготовлення виробів із соломки та рослинних матеріалів для плетіння	16	2010	9 138,9	1 738,2	9 138,9	1 738,2
		2011	11 654,3	1 583,7	11 654,3	1 583,7
		2012	12 949,8	2 193,4	12 949,8	2 193,4
		2013	12 765	2 512,5	12 765,0	2 512,5
		2014	17 326	3 283,1	17 326,0	3 283,1
		2015	26 573,4	5 190,5	26 573,4	5 190,5
		2016	33 831,3	6 737,9	33 831,3	6 737,9
		2017	42 840,6	7 954,3	42 840,6	7 954,3

¹ Без урахування результатів діяльності бюджетних установ, а також за 2014-2017 роки без тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Зменшення виходу ділової деревини призвело до росту цін на пиловник хвойний які, на прикладі Рівненської області, до 2015 року вирости в середньому в 2 рази, і відповідають середньоєвропейським (табл. 9).

Таблиця 9: Стартові ціни аукціонів на пиловник сосновий по Рівненському ОУЛМГ

Рівне ОУЛМГ	20-25 см						26-35					
	1 сорт		2 сорт		3 сорт		1 сорт		2 сорт		3 сорт	
	старт	ЄВРО екв	старт	ЄВРО екв	старт	ЄВРО екв	старт	ЄВРО екв	старт	ЄВРО екв	старт	ЄВРО екв
1 кв 2015	658	27	602	22	556	23	789	32	729	30	690	28
1 кв 2016	989	35	904	32	825	29	1 264	44	1 155	40	1 080	38
2 кв 2016	991	35	910	32	835	29	1 303	46	1 166	41	1 055	37
3 кв 2016	1 060	37	985	34	904	32	1 398	49	1 250	44	1 203	42
4 кв 2016	1 155	42	1 060	38	926	34	1 501	54	1 336	48	1 211	44
1 кв 2017	1 198	44	1 112	41	1 005	37	1 556	57	1 411	52	1 332	49
2 кв 2017	1 197	45	1 113	42	1 011	38	1 543	58	1 415	54	1 338	51
3 кв 2017	1 200	46	1 120	43	1 030	40	1 540	59	1 415	55	1 340	52
4 кв 2017	1 305	48	1 215	45	1 105	41	1 705	63	1 550	57	1 465	54
1 кв 2018	1 471	44	1 369	41	1 229	37	1 895	56	1 715	51	1 609	48
2 кв 2018	1 551	49	1 446	46	1 297	42	2 000	64	1 804	58	1 704	54
3 кв 2018	1 545	48	1 443	45	1 292	41	1 957	62	1 790	57	1 689	53
4 кв 2018	1 534	48	1 416	45	1 311	41	1 980	63	1 790	57	1 703	54

2 ОБ'ЄМИ ЛІСОКОРИСТУВАННЯ ТА ПРОГНОЗ ДО 2030 РОКУ

Інформація щодо розрахункових лісосік рубок головного користування станом на 2015 і 2018 роки по лісах, підпорядкованих Держлісагентству України та інших лісокористувачах.

Розрахункова лісосіка рубок головного користування встановлюється на десятирічний період. За взятий трьохрічний період з 2015 по 2018 зміни в розрахунковій лісосіці відбулися за рахунок лісогосподарських підприємств, де пройшло чергове базове лісовпорядкування і були прийняті нові розрахункові лісосіки. Такі зміни відбулися в лісгоспах Київського, Сумського, Волинського ОУЛМГ. По частині господарств Полтавського, Львівського, Чернівецького ОУЛМГ в 2017 році проводилося базове лісовпорядкування, однак нові розрахункові лісосіки по них ще не затверджені.

Зміни в загальних обсягах розрахункових лісосік по обласних управліннях лісового і мисливського господарства станом на 2015 і 2018 роки наведені в таблиці 10. По більшості обласних управлінь обсяги розрахункових лісосік не змінилися. Після проведення базового лісовпорядкування зросли розрахункові лісосіки по Київському і Сумському ОУЛМГ відповідно на 0,9 % і 21,2 %, по Волинському ОУЛМГ вони збільшилися на 7,3 % в зв'язку з прийнятими до складу управління лісами колишніх агропідприємств (табл. 10).

Таблиця 10: Загальні обсяги розрахункових лісосік по обласних управліннях лісового й мисливського господарства Держлісагентства України, тис. м³ ліквідної деревини

Обласні управління	2015 рік	2018 рік	Різниця
Вінницьке	320,22	320,22	
Волинське	673,31	722,69	+49,38 (7,3%)
Житомирське	1 351,40	1 351,40	
Закарпатське	552,02	552,02	
Івано-Франківське	562,96	562,96	
Київське	617,50	623,31	+5,81 (0,9%)
Кіровоградське	42,98	42,98	
Луганське	33,76	33,76	
Львівське	622,04	622,04	
Полтавське	145,87	145,87	
Рівненське	715,62	715,62	
Сумське	461,30	559,31	+98,01 (21,2%)
Тернопільське	134,49	134,49	
Харківське	73,51	73,51	
Хмельницьке	285,82	285,82	
Черкаське	323,23	323,23	
Чернівецьке	463,53	463,53	
Чернігівське	770,30	770,30	
УкрНДІгірліс	1,11	1,11	
УкрНДІЛГА	6,93	6,93	
Разом по Держлісагентству	8 157,9	8 311,1	+153,2 (1,9%)

Загальні обсяги розрахункових лісосік по основних лісокористувачах України станом на 2018 рік наведені в таблиці 11. Найбільші розрахункові лісосіки мають:

- Держлісагентство України – 8 311,08 тис. м³ (85,0%),
- Мінагрополітики – 1 241,03 тис. м³ (12,7%),
- Міноборони – 158,63 тис. м³ (1,6%).

На приватні ліси припадає 13,84 тис. м³ (0,1 %). Породна структура в цілому по всіх лісах України близька до даних Держлісагентства:

- хвойні – 53,4%,
- твердолистяні – 27,6%,
- м'яколистяні – 19,0%.

В експлуатаційних лісах зосереджено 77,2%, в лісах інших категорій – 22,2% від загального обсягу розрахункових лісосік.

Таблиця 11: Загальні обсяги розрахункових лісосік по основних лісокористувачах України, тис. м³ ліквідної деревини

Основні лісокористувачі	2018 рік	%
1. Держлісагентство	8 311,08	85,0
2. Мінагрополітики	1 241,03	12,7
3. Міноборони	158,63	1,6
4. Мінприроди	0,99	
5. Міносвіти	20,60	0,2
6. НУБіП України	28,08	0,3
7. Державна кримінально-виконавча служба	0,14	
8. Приватні підприємства	8,24	0,1
9. Інші підприємства	13,84	0,1
Разом	9 782,63	100,0

Розподіл розрахункових лісосік за головними деревними породами в розрізі лісокористувачів за 2018 рік наведені в таблиці 12.

За способами рубок переважають суцільні рубки головного користування. Із загальних обсягів поступова система рубок становить 18% по площі і 13% по запасу, вибіркова система відповідно 1% і менше 1%. Поступові і вибіркові системи рубок головного користування застосовуються в Карпатському регіоні.

Прогнозна розрахункова лісосіка (табл. 13) в порівнянні до 2006 року по головному користуванні виросте в 2020 році на 22%, а в 2030 році на 153%. Значний ріст лісокористування викликаний досягненням віку стиглості лісів посаджених в 1950-60-х роках.

Таблиця 12: Загальні обсяги розрахункових ліосік по основних лісокористувачах України у 2018 році, тис.м.куб. ліквідної деревини

Найменування постійних лісокористувачів	Групи лісів	Усього	В тому числі по господарствах												
			хвойне			твердолистяне				м'яколистяне					
			всього	в т.ч. по госпсекціях		всього	в т.ч. по госпсекціях			всього	в т.ч. по госпсекціях				
				соснова	ялинова		дубова	букова	ясен.		граб.	березова	осикова	чор.вільх.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Держкомлісгосп	1	1632,95	675,59	595,41	54,86	575,59	212,65	102,72	122,79	114	381,77	114,36	56,2	190,89	
	2	6678,13	3995,16	2947,15	807,02	1744,67	794,4	582,74	190,09	165,6	938,3	441,66	100,87	390,5	
	1+2	8311,08	4670,75	3542,56	861,88	2320,26	1007,1	685,46	312,88	279,6	1320,07	556,02	157,07	581,39	
Мінагрополітики	1	420,52	23,66	17,68	5,98	206,4	21,89	0	33,41	137,7	190,46	60,63	25,96	94,92	
	2	753,53	389,64	297,32	65,6	94,67	33,91	3,25	6,99	51,11	271,2	131,89	35,23	105,6	
	1+2	1241,03	414,7	316,4	71,64	314,23	63,29	3,25	40,78	188,8	512,1	204,37	73,27	220,51	
Міноборони	1	61,19	22,23	17,43	2,37	25,49	6,96	14,07	0,77	3,69	13,47	7,66	0,08	6,31	
	2	97,44	58,43	57,62	0,81	24,84	5,3	14,76	1,51	3,5	14,17	5,37	2,37	7,45	
	1+2	158,63	80,66	75,05	3,18	50,33	12,26	28,83	2,28	7,19	27,64	13,03	2,45	13,76	
Мінприроди	1	0,99	0,7	0,7	0	0	0	0	0	0	0,29	0,16	0,13	0	
	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	1+2	0,99	0,7	0,7	0	0	0	0	0	0	0,29	0,16	0,13	0	
Міносвіти	1	13	6,2	6,1	0	6,99	1,6	3,9	0,42	1,07	1	0,79	0	0,21	
	2	7,6	0	0	0	7,6	0	7,6	0	0	0	0	0	0	
	1+2	20,6	6,2	6,1	0	14,59	1,6	11,5	0,42	1,07	1	0,79	0	0,21	
НУБіП	1	28,08	26,73	0	0	0,62	0,62	0	0	0	0,73	0,18	0	0,55	
	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	1+2	28,08	26,73	0	0	0,62	0,62	0	0	0	0,73	0,18	0	0,55	
Державна кримінально-виконавча служба України	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	2	0,14	0	0	0	0,14	0,12	0	0	0,02	0	0	0	0	
	1+2	0,14	0	0	0	0,14	0,12	0	0	0,02	0	0	0	0	
Приватні підприємства	1	0,49	0,49	0,49	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	2	7,75	7,41	7,41	0	0,17	0,17	0	0	0	0,17	0,17	0	0	
	1+2	8,24	7,9	7,9	0	0,17	0,17	0	0	0	0,17	0,17	0	0	
Окремі підприємства	1	11,15	7,94	7,94	0	3,01	3,01	0	0	0	0,2	0,1	0	0,1	
	2	2,69	2,52	2,52	0	0,17	0,17	0	0	0	0	0	0	0	
	1+2	13,84	10,46	10,46	0	3,18	3,18	0	0	0	0,2	0,1	0	0,1	
Усього	1	2168,37	763,54	645,75	63,21	818,1	246,73	120,69	157,39	256,5	587,92	183,88	82,37	292,98	
	2	7547,28	4453,16	3312,02	873,43	1872,26	834,07	608,35	198,59	220,2	1223,84	579,09	138,47	503,55	
	1+2	9782,63	5218,1	3959,17	936,7	2703,52	1088,3	729,04	356,36	476,7	1862,2	774,82	232,92	816,52	
%		100,0	53,4	40,5	9,6	27,6	11,1	7,5	3,6	4,9	19,0	7,9	2,4	8,3	
Примітка: по рядку 1 - дані по лісах природоохоронного призначення, рекреаційно-оздоровчих і захисних лісах;															
по рядку 2 - дані по експлуатаційних лісах															

Таблиця 13: Прогноз розміру головного користування до 2030 року (у відсотках до розрахункової лісосіки станом на 01.01.2006 року)

№ з/п	Обласні управління лісового господарства	Розрахункова лісосіка, тис. куб. м ліквіду 2006 р.	До 2020 року				До 2030 року			
			Разом, %	В тому числі, %			Разом, %	В тому числі, %		
				хвойні	твердолист.	м'яколист.		хвойні	твердолист.	м'яколист.
1	Вінницьке	187,7	111	130	111	97	100	133	99	90
2	Волинське	505,3	170	267	135	92	222	352	110	129
3	Житомирське	1 007,0	108	111	130	89	105	119	74	85
4	Закарпатське	529,9	103	101	104	87	105	99	108	164
5	Запорізьке	0,0	84	0	79	103	81	0	81	81
6	Івано-Франківське	341,9	147	150	148	96	175	179	176	113
7	Київське	520,3	119	130	105	86	145	170	94	92
8	Кіровоградське	33,9	82	1500	81	22	89	967	87	149
9	Луганське	35,8	131	384	87	93	251	656	208	92
10	Львівське	444,7	125	128	134	88	163	177	167	95
11	Одеське	7,5	59	0	59	0	42	0	42	0
12	Полтавське	77,9	104	207	49	89	136	351	58	80
13	Рівненське	483,1	129	143	133	97	101	91	95	124
14	Сумське	345,1	140	140	178	89	258	342	276	80
15	Тернопільське	100,4	136	203	128	96	169	225	166	92
16	Харківське	31,8	193	321	154	96	239	423	185	96
17	Хмельницьке	242,7	107	110	110	87	113	181	66	79
18	Черкаське	232,8	120	127	119	99	173	248	143	118
19	Чернівецьке	364,6	103	100	108	96	112	90	146	80
20	Чернігівське	596,2	110	119	103	87	248	330	87	69
Разом		6 088,6	122	135	119	91	153	185	128	100

3 ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ ДО ПРОГНОЗНИХ ДАНИХ РОЗМІРУ ГОЛОВНОГО КОРИСТУВАННЯ В ЛІСАХ ДЕРЖЛІСАГЕНТСТВА НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

1. За даними прогнозних розрахунків до 2020 року, в порівнянні з 2010 роком, розрахункова лісосіка має збільшитися в лісах Держлісагентства в 1,2 рази, в тому числі для хвойних порід – 1,4 рази, для твердолистяних порід – 1,2 рази, а для м'яколистяних порід зменшиться на 10 відсотків.

Суттєве збільшення розрахункових лісосік передбачається у Харківському (1,9 рази), Волинському (1,7 рази), Івано-Франківському (1,5 рази), Сумському (1,4 рази) та Тернопільському ОУЛМГ (1,4 рази).

2. За даними прогнозних розрахунків до 2030 року, в порівнянні з 2010 роком, розрахункова лісосіка має збільшитися в лісах Держлісагентства в 1,5 рази, в тому числі для хвойних порід – 1,9 рази, для твердолистяних порід – 1,3 рази, а для м'яколистяних порід залишиться на рівні 2010 року.

Суттєве збільшення розрахункових лісосік передбачається у Сумському (2,6 рази), Чернігівському (2,5 рази), Луганському (2,5 рази), Харківському (2,4 рази), Волинському (2,2 рази), Івано-Франківському (1,8 рази), Черкаському (1,7 рази), Тернопільському (1,7 рази) та Львівському ОУЛМГ (1,6 рази).

3. До 2030 року, в порівнянні до 2010 року, дещо зміниться породна структура експлуатаційного фонду та розрахункової лісосіки, а саме (у відсотках):

Групи деревних порід	Експлуатаційний фонд	Розрахункова лісосіка
Хвойні	54	64
Твердолистяні	28	24
М'яколистяні	18	12

4 СТАН РИНКУ ДЕРЕВИНИ

В той же час ринок внутрішнього споживання, як і експорту через законодавчу неурегульованість є достатньо напруженим.

З однієї сторони сформовано ряд підприємств, особливо в лісоресурсних областях, малого і середнього бізнесу, які нарощують об'єми первинної переробки деревини, з іншої сторони з'явилися великі компанії з місячною переробкою більше 10 тис. м³ пиловника соснового, які з часом можуть монополізувати ринок пиловника хвойного.

Так, підприємство «Українські лісопильні» в Рівненській області фактично стає домінуючим в Рівненській та Житомирській областях по виробництву сухих пиломатеріалів, окрім того у них є можливість переробки відходів деревини на плиту ДСП.

В Корюківському районі Чернігівської області активно розвивається подібне

підприємство по виробництву сухих пиломатеріалів ТОВ «Славянські шпалери», яке вже на сьогодні доводить об'єми сушильного господарства до 2300 м³, що дозволить їм випускати в місяць не менше 5 тис. м³ сухих хвойних пиломатеріалів, які в основному експортуються. На даному підприємстві є можливість переробляти і дров'яну деревину для виробництва до 3 мегават електроенергії.

Таким чином, можна констатувати що намітились позитивні тенденції по створенню виробництв з комплексної переробки хвойної деревини.

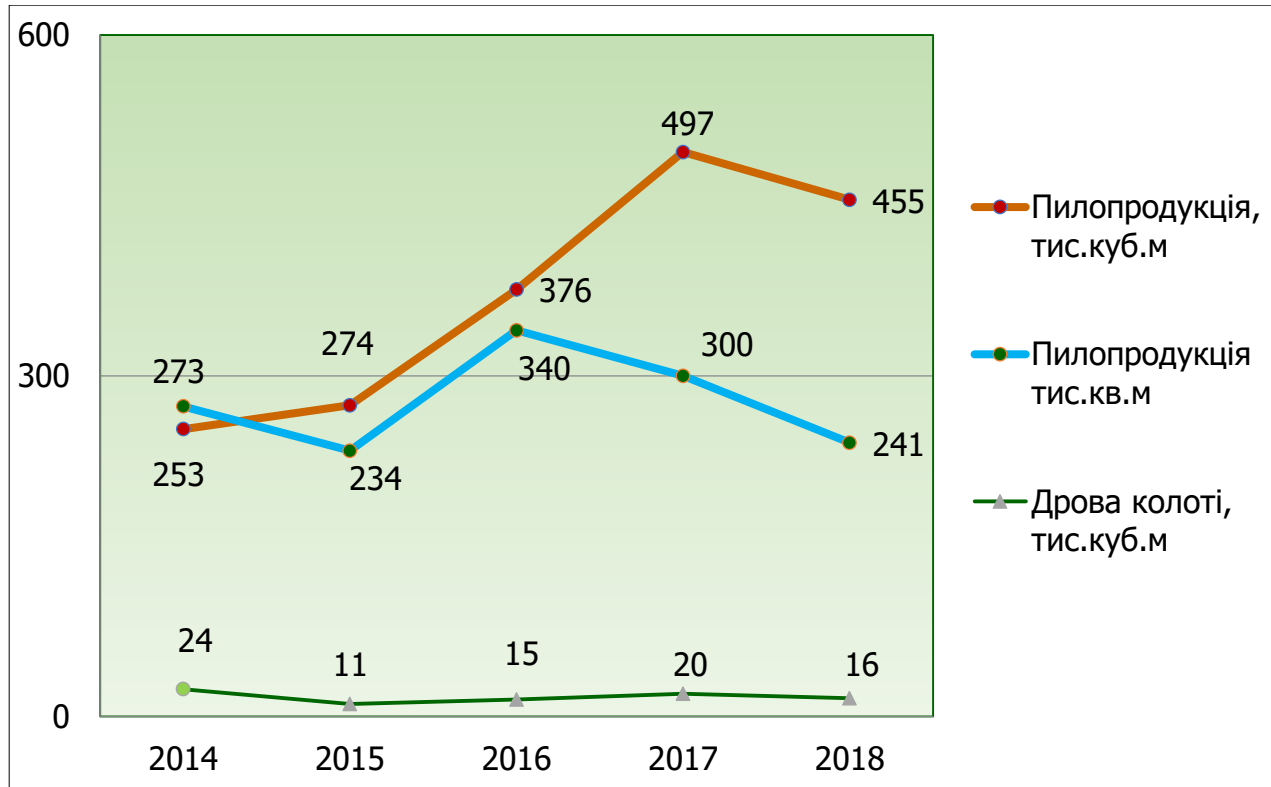
Окрім того, після заборони експорту деревини в круглому вигляді, значно (біля 120 тис. М³ в рік) наростили об'єми експорту пилопродукції і підприємства Держлісагентства. Якщо в 2015 році вони експортували 274 тис. м³, то за 9 місяців 2018 року – 455 тис. м³ (табл. 14).

Таблиця 14: Експорт лісоматеріалів державними лісогосподарськими підприємствами Держлісагентства 2014-2018 рр.

Рік	Продукція	кв. м	куб. м
2014	Кругляк		3 359 654
	Пилопродукція	272 990	252 998
	Дрова колоті		24 484
	Дрова паливні		428 800
2015	Кругляк		2 630 425
	Пилопродукція	233 595	274 084
	Дрова колоті		11 022
	Дрова паливні		523 042
2016	Кругляк		1 580 961
	Пилопродукція	339 858	376 107
	Дрова колоті		15 380
	Дрова паливні		946 190
2017	Пилопродукція	300 398	496 497
	Дрова колоті		20 129
	Дрова паливні		770 057
2018	Пилопродукція	241 242	454 585
	Дрова колоті		16 394
	Дрова паливні		613 142
РАЗОМ 2014-2018 рр.		1 388 083	12 393 952

Динаміку росту експорту продукції переробки деревини у 2014-2018 роках, за даними ЛІАЦ, на підприємствах Держлісагентства наведено на рисунку 5.

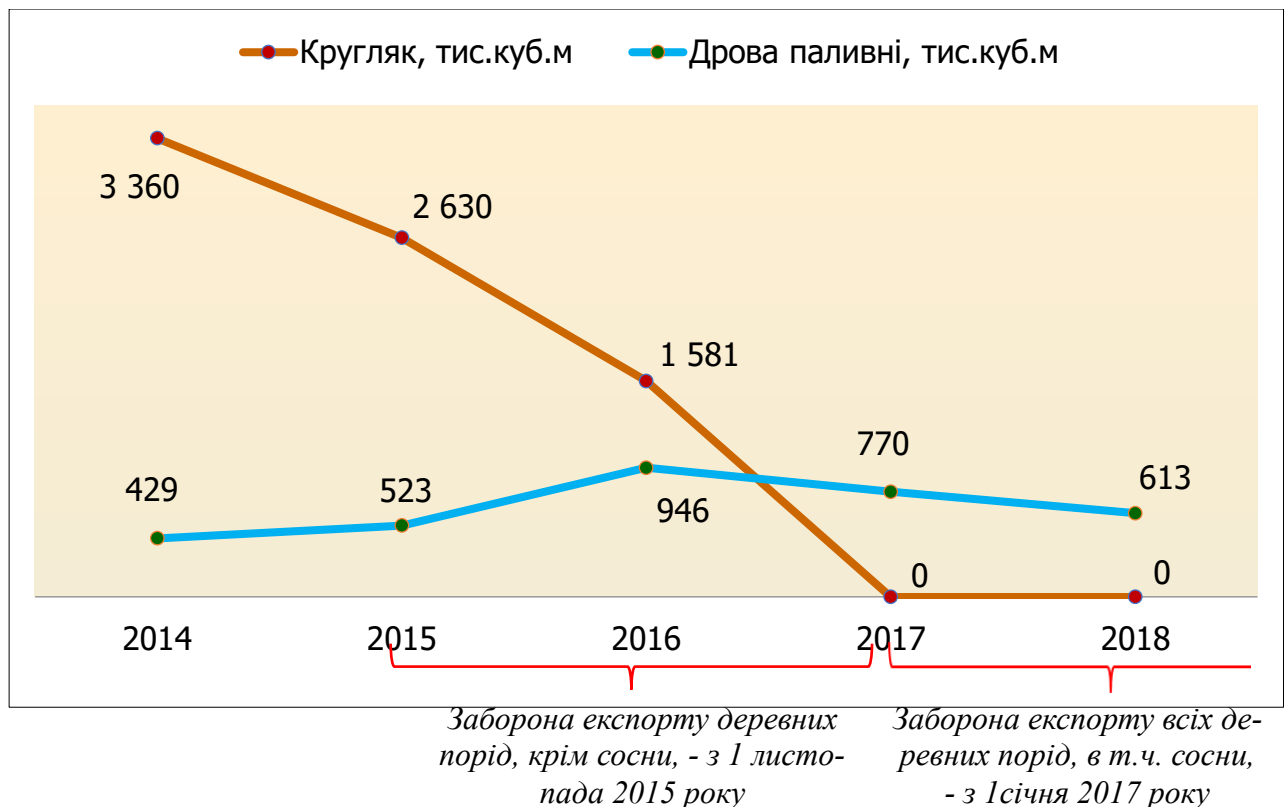
Рис. 5: Динаміка зростання експорту продукції переробки деревини у 2014-2018 роках (підприємства Держлісагентства)

Використання деревини в розрізі рубок головного користування (РГК) та рубок пов'язані з веденням лісового господарства (РПВЛГ) показує, що у 2016 році на внутрішній ринок реалізовано 10,4 млн. м³ деревини, на експорт – 2,5 млн. м³, в тому числі пиловник хвойний 1,3 млн. м³. Залишки не реалізованої продукції на кінець року склали 890 тис. м³.

Після введення повного мораторію на експорт деревини – експорт круглого лісу відсутній (рис. 6).

Рис. 6: Динаміка зниження експорту круглого лісу у 2014-2018 роках (підприємства Держлісагентства)

В 2017 році реалізовано на внутрішній ринок 11,1 млн. м³, в т.ч. підприємства Держлісагентства направили 1,9 млн. м³ деревини, що на 300 тис. м³ більше ніж в 2016 році. І ріст, в основному, більше ніж на 200 тис. м³ за рахунок пиловника соснового.

Основними експортерами в розрізі областей і видів лісопродукції є:

1	Брус буковий	ТОВ «Тріо-Транс», ТзДв «Перечинський лісокомбінат», ФОП «Пасічник В.В.»	Закарпатська обл. Закарпатська обл. Чернівецька обл
2	Брус вільховий	ТОВ «Еко-Тара», ДП «Борзнянське лісове господарство»	Київська обл. Чернігівська обл
3	Брус дубовий	ТОВ «Вітакомс» ТОВ «Радосинь-Плюс»	Житомирська обл Київська обл
4	Брус кленовий	ТОВ «Київ Вуд», ТОВ «Дніпро Вуд»	Київська обл. Київська обл
5	Брус сосновий	ТОВ «Д-Форест», ТОВ «Древомакс», ТОВ «Ліспромсервіс ЛТД», ТОВ «Ванеса»	Житомирська обл. Київська обл. Рівненська обл. Чернігівська обл.
6	Брус ялина	ФОП «Климчук Ю.О.», ТОВ «Грін Вуд»	Житомирська обл. Київська обл.

7	Дрова паливні (береза)	ДП «Словечанське лісове господарство», ДП «Клесівське лісове господарство»	Житомирська обл. Рівненська обл.
8	Дрова паливні (бук)	ПП «Синевір», ТОВ «Партнер», ДП «Берегометське лісове господарство»	Закарпатська обл. Закарпатська обл. Чернівецька обл.
9	Дрова паливні (вільха)	ДП «Ємільчинське лісове господарство», ДП «Володимир-Волинське лісове господарство»	Житомирська обл. Волинська обл.
10	Дрова паливні (граб)	ФОП «Острей М.М.», ДП «Богуславське лісове господарство»	Волинська обл. Київська обл.
11	Дрова паливні (дуб)	ФОП «Волковец Т.Т.», ТОВ «Грін Вуд – 2005»	Закарпатська обл. Закарпатська обл.
12	Дрова паливні (листяні)	ДП «Новоград-Волинське лісове господарство», ДП «Тернопільське лісове господарство»	Житомирська обл. Тернопільська обл.
13	Дрова паливні (сосна)	ДП «Тетерівське лісове господарство», ДП «Радомишльське лісове господарство»	Київська обл. Житомирська обл.
14	Заготовки для піддонів	ТОВ «Бренвель», ДП «Малинське лісове господарство», ПП «Львів-ПАК»	Волинська обл. Житомирська обл. Львівська обл.
15	Пиломатеріали (бук)	ПАТ «Серін-ліс», ТОВ «ВГСМ»,	Івано-Франківська обл. Закарпатська обл.
16	Пиломатеріали (дуб)	ТОВ «Берлінек-Інвест», ТОВ «Юро-Ламбер»	Вінницька обл. Житомирська обл.
17	Пиломатеріали (сосна)	ТОВ «Верба ВВ», ТОВ «Резалт Україна», ТОВ «Ванеса»	Волинська обл. Київська обл. Чернігівська обл.
18	Пиломатеріали (ялина)	ПП «Павлікаш І.М.» ТОВ «Уніплит»	Закарпатська обл. Івано-Франківська обл.
19	Пиломатеріали (ясен)	ТОВ «Берлінек-Інвест», ТОВ «Бітіс-Технологія»	Вінницька обл. Київська обл.
20	Тріска	ТОВ «Біонеп» ТОВ «Лемін-УА»	Закарпатська обл. Закарпатська обл.
21	Шпали	ТОВ «Пінулус» ДП «Бродівське лісове господарство»	Київська обл. Львівська обл.

Аналіз проведено за період 2016-2017 рр. – 9 місяців 2018 р. по результатах видачі сертифікатів походження деревини (ЛІАЦ).

Рівень експортних цін на пиломатеріали залежить від логістики, умов поставки, фізичних розмірів, вологості та породи та адміністративних витрат держлісгоспів.

Для прикладу при умові поставки і валюті – ціни коливаються на протязі 2016-2018 років за 1 м³:

- пиломатеріали Дуб – FCA-EUR – 150–260–300 \$/ м³;
- пиломатеріали Сосна – FCA-EUR – 90–105–110–130 \$/ м³;
- паркетні заготовки Дуб – FCA-EUR – 6–8 \$/ м³;
- пиломатеріали Ялина – FCA-EUR – 100–130 \$/ м³;
- заготовка для піддонів Сосна – FCA-EUR – 90–95 \$/ м³;

Рівень цін на аукціонах з продажу необробленої деревини в гривні, залежить від розміру транспортної партії, сорту, діаметру, логістики та складають за період 2017-2018 рр.:

	min	max
пиловник береза	1 500	1 850
пиловник дуб		
d – 26-35	9 350	11 400
d – 50 i >	19 000	24 000
пиловник сосна		
d – 26-35	1 700	1 900
d – 36 i >	1 800	2 200
фанерна сировина дуб (I сорт)		
d – 36-39	14 000	16 500
d – > 60	26 000	27 000

Загальний випуск фанери клеєної за даними Держкомстату стабілізувався за останні 3 роки на рівні – 180 тис. м³ (табл. 15).

Таблиця 15: Виробники фанери в Україні у 2007-2015 рр., тис. куб. м

Виробник	ЄДРПОУ	Область	2007	2008	2009	2011	2012	2013	2014	2015
ТОВ "ОДЕК"	25322516	Рівненська	78,7	74,7	59,5	77,0	79,1	81,4	85,6	85,0
ТОВ "КОСТОПІЛЬСЬКИЙ ФАНЕРНИЙ ЗАВОД"	35797190	Рівненська	0	17,0	12,5	27,4	29,2	29,6	31,4	33,2
ТОВ "ФІРМА "ЯЗЬМ"	31978707	Львівська	13,9	13,0	5,0	11,7	13,0	13,7	16,4	15,7
ДЗВИНЯЦЬКА ФІЛІЯ ФАНЕРНОГО ВИРОБНИЦТВА ТОВ "УНІПЛИТ"	33921448	Івано-Франківська	10,5	11,5	9,9	11,8	11,5	11,2	13,2	12,4
ПрАТ "ФАНЕРИ ТА ПЛИТИ"	274690	Київська	0	0	0	12,9	10,8	11,2	12,5	11,7
ПП "УКРГОСПТОВАРИ"	32881614	Черкаська	0	0	0	8,7	9,6	9,1	7,8	6,3
ТОВ "ФІШЕР-МУКАЧЕВО"	22073637	Закарпатська	6,0	4,5	3,4	6,0	4,7	4,9	4,8	4,4
ТОВ "ЕСКАДА-М"	35148514	Рівненська	0	0	0	0	0	0	3,8	3,2
ТОВ "СТАНДАРТ-2002"	32009486	Сумська	0	2,0	1,0	3,1	3,2	3,1	3,0	2,8
ТОВ "ПЛАЙТЕХ"	32259070	Кіровоградська	1,9	2,1	1,4	2,6	2,2	2,4	2,7	2,4
Інші	-	-	67,4	45,9	16,4	12,8	8,9	12,4	9,6	8,9
Всього			178,3	170,7	109,0	174,0	172,0	179,0	190,7	186,0

Джерело: Державна служба статистики України

Випуск ДСП складає в 2017 році – 1 388 тис. м³, що відповідає рівню 2013 року. В зв'язку з чим потреба в технологічній сировині хвойній для виробництва ДСП в середньому складає біля 3 млн. м³. Таким чином, в Україні сформовано ринок пиломатеріалів, виробництва фанери та ДСП.

Для повного освоєння продукції лісозаготівель особливо, дров технологічних твердолистяних, потрібно розвивати виробництво щільної плити МДФ.

Для переробки балансів хвойних, і хвойної технологічної сировини є можливість розвивати целюлозно-паперове виробництво з об'ємом переробки до 2 млн. м³ сировини.

Це особливо важливо в зв'язку з мораторієм на вивезення круглих лісоматеріалів та усихання хвойних порід.

Намічуються тенденції виробництва тріски паливної, особливо для використання в котельнях бюджетної сфери.

Висновок: необхідне додаткове виробництво по переробці низькоякісної деревини, оновлення обладнання, розширення плитного та целюлозного виробництва.

5 РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ДЕРЕВИНИ

В Україні на сьогодні ринок деревини не має нормативно-законодавчого врегулювання. Державні лісогосподарські підприємства діють на ринку реалізації лісопродукції згідно норм Господарського Кодексу України та Статутів про порядок їх діяльності. Що дозволяє їм самостійно формувати ціни на лісопродукцію, визначати об'єми її реалізації та підписувати договори з покупцями.

Попередній порядок реалізації деревини був розроблений Державним комітетом лісового господарства в 2006 році і введений Наказом №42 зареєстрованим в Міністерстві юстиції від 19.02.2007 р. На протязі більше ніж 12 років він був основним документом, що регулював ринок реалізації деревини. Було передбачено:

- реалізація деревини на біржових торгах;
- реалізація технологічної деревини для виробництва деревоплит проводилась на окремих спецаукціонах для підприємств, які визначались Міністерством економіки;
- стартові ціни на торги підприємства постійні лісокористувачі визначали самостійно;
- деревина не реалізована на торгах продавалась на експорт по прямих договорах.

Недоліками даного наказу були:

- можливість занижувати об'єми реалізації для внутрішнього ринку, для того щоб більше експортувати;
- не участь в біржових торгах держлісгоспів комунальної власності та підпорядкованих іншим Міністерствам, що виводило за межі ринкового регулювання 1/3 ресурсу деревини визначеного для реалізації;
- повернення ПДВ при експорті стимулювало реалізацію деревини за межі країни, тим самим зменшуючи внутрішній ринок;
- участь в спецторгах по реалізації технологічної деревини 6-7 підприємств виробників плит дозволило їм попередньо визначати ціни і зменшувало конкуренцію на ринку.

Не дивлячись на недоліки даний наказ врегулював відносини на ринку деревини і, зняв цілий ряд конфліктів які були на той час. В 2018 році за позовом однієї з комерційних компаній даний наказ відмінено. Інший нормативно-правовий акт не прийнято.

В 2016 році експертами Громадської Ради при Державному агентстві лісових ресурсів України, за моєї участі, був підготовлений проект нормативного акту Кабінету Міністрів України про порядок реалізації деревини. Він передбачав:

- 2-х турові торги деревиною з врахуванням першочергових інтересів місцевих виробників, що стимулювало б розвиток малого і середнього бізнесу;
- можливість заключення довгострокових договорів з виробниками, які зробили інвестиції у виробництво.

Проект акту був відхилений Міністерством аграрної політики та продовольства України через те, що в Законах України не передбачена можливість регулювати ринок деревини.

Після цього, група експертів за моєю участю розробила Проект Закону «Про ринок

лісоматеріалів», на протязі 2018 року даний проект обговорювався з різними групами деревообробників і, зараз знаходиться в Комітеті з питань промислової політики та підприємництва Верховної Ради України. Рішення про його реєстрацію не прийнято (дод. А).

Окрім вказаних документів значний вплив на ринок деревини мають наступні нормативно-правові акти:

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок видачі сертифікатів походження» від 21.12.2005 р. №1260
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про концепцію електронного обліку деревини» від 16.09.2009 р. №1090-р
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про план заходів щодо введення електронного обліку деревини» від 18.11.2009 р. №1408-р
4. Закон України «Про мораторій на експорт деревини». Вступив дію з 01.01.2016 р.

Введенням в дію сертифікатів походження деревини ще в 2005 році Державний комітет лісового господарства України досягнув наступні цілі:

1. Вся деревина, що експортувалась, отримувала сертифікат легальності походження в якому було відображено не тільки об'єм і сорти, а також місце заготівлі деревини з прив'язкою до конкретної ділянки.
2. Створений єдиний реєстр сертифікатів експорту лісопродукції, який був спільний з державною митною службою. Створений окремий програмний продукт і конкретне підприємство яке його веде – Лісовий інформаційно-аналітичний центр (ЛІАЦ).

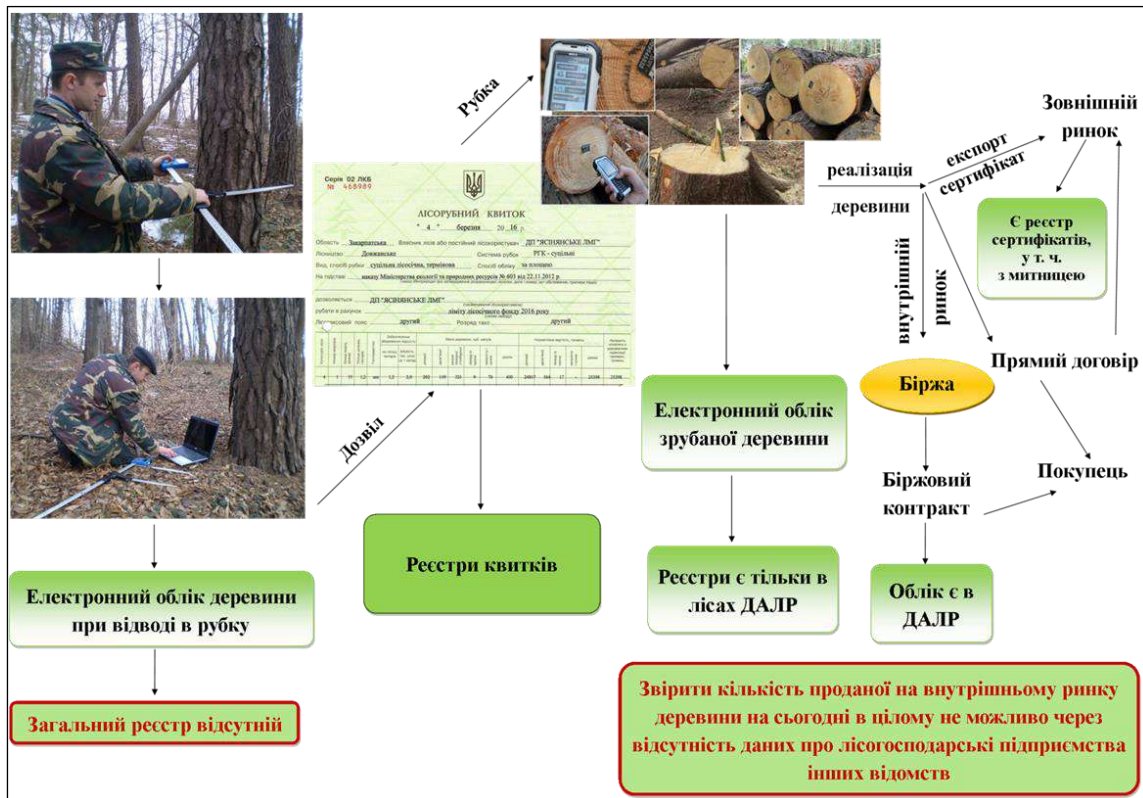
Обов'язки з видачі сертифікатів покладені на обласні управління лісового і мисливського господарства по місцю знаходження експортерів. Це дозволило фактично ліквідувати нелегальну переробку деревини, особливо в Карпатах. ЄС подібний підхід задекларував лише в 2013 році. В той же час сертифікат видається лише на експортні операції, тому при контролі внутрішнього ринку він не працює, а необхідність біржових контрактів при покупці деревини є не обов'язковою.

Електронний облік деревини вивчався нами на прикладах Швеції та Польщі. Було підготовлено програмний продукт для обліку, закуплено обладнання і, з вересня 2009 року з прийняттям Постанови Кабінету Міністрів України він почав вводитись на підприємствах Державного комітету лісового господарства України.

Щоденний реєстр заготовленої деревини в розрізі сортиментів обліковується і зводиться в єдиний реєстр в ЛІАЦ. Це дозволяє в щоденному режимі бачити кількість і якість заготовленої деревини в розрізі лісгоспів. Основний недолік системи – відсутність електронного обліку на лісгосподарських підприємствах інших Міністерств та комунальної власності.

Пропозиції про його обов'язковість закладені в Проект Закону «Про ринок деревини». Його прийняття – дозволить зв'язати електронний облік деревини з сертифікатами походження, що фактично унеможливить нелегальний ринок деревини (рис. 7).

Рис. 7: Система обліку руху деревини

Значний вплив на розвиток ринку деревини мав Закон України «Про мораторій на експорт деревини». Особливо, в частині зменшення валютних надходжень. Заготівля деревини в Україні не зменшилась, є достатньо стабільною і має позитивну динаміку росту. В той же час почали нарощуватись об'єми випуску пиломатеріалів і брусу для експорту.

Висновок: з врахуванням об'ємів лісозаготівель в найближчі роки 22-24 млн. м³ рік в Україні, потреба прийняття Закону «Про ринок деревини» є надзвичайно актуальним. Він повинен врегулювати порядок, об'єми та єдині підходи реалізації деревини всіма лісокористувачами. Це дозволить наситити внутрішній ринок деревини, запобігати нелегальній її переробці та розгляду можливості реалізації не переробленої в Україні деревини на експорт. Проект Закону підготовлений групою експертів за моєю участю і розміщений в додатку А.

ДОДАТОК А

ПРОЕКТ

вносять народні депутати України

ЗАКОН УКРАЇНИ **Про ринок лісоматеріалів**

Цей Закон визначає державну політику щодо розвитку ринку **лісоматеріалів** як пріоритетного сектора економіки лісопромислового комплексу України. Закон спрямований на створення правових, економічних та організаційних засад функціонування ринку **лісоматеріалів** для забезпечення внутрішніх потреб держави на принципах вільної і добросовісної конкуренції та сталого використання лісових ресурсів.

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:
 - 1) аукціонні торги – організоване подання учасниками аукціонних торгів заявок на купівлю-продаж лісоматеріалів з метою укладання на товарній біржі договорів купівлі-продажу щодо таких лісоматеріалів відповідно до законодавства та правил біржової торгівлі;
 - 2) учасники аукціонних торгів – власники лісів та постійні лісокористувачі (далі – постійні лісокористувачі), які здійснюють заготівлю і продаж лісоматеріалів на території України у порядку, встановленому законодавством, та суб'єкти господарювання, які бажають придбати лісоматеріали;
 - 3) граничний обсяг лісоматеріалів – кількість лісоматеріалів, що пропонується для купівлі суб'єктам перероблення лісоматеріалів на умовах публічної оферти;
 - 4) декларація про деревообробну діяльність – офіційна заява, що подається суб'єктом перероблення лісоматеріалів про здійснення ним перероблення лісоматеріалів як основного виду господарської діяльності із зазначенням обсягів придбання лісоматеріалів та виробленої продукції;
 - 5) додаткові аукціонні торги – аукціонні торги з купівлі-продажу лісоматеріалів, керованих на ринок доповнень;
 - 6) електронна торгова система – комплекс матеріально-технічних засобів, апаратних, програмних продуктів, необхідних активів та процедур на товарній біржі, за допомогою яких організовуються аукціонні торги в електронній формі, здійснюються біржові операції з лісоматеріалами;
 - 7) єдина державна система електронного обліку лісоматеріалів (далі – сис-

тема ЕОЛ) автоматизована інформаційна система, що забезпечує збирання, накопичення, обробку та захист інформації про походження, заготівлю та реалізацію лісоматеріалів постійними лісокористувачами;

8) загальні аукціонні торги – аукціонні торги з купівлі-продажу лісоматеріалів, керованих на ринки основних та енергетичних лісоматеріалів;

9) інші суб'єкти, що діють на ринку лісоматеріалів – суб'єкти господарювання, що створені та діють за законодавством України, які використовують лісоматеріали для власних потреб;

10) лісоматеріали – деревні матеріали, одержані шляхом поперечного поділу на частини повалених дерев та деревних колод для подальшого використання чи перероблення і які відповідають національним стандартам;

11) лісосировинний інтернет-портал – сукупність апаратних засобів у вигляді баз даних та комп'ютерних програм з обробки інформації щодо лісосировинних ресурсів, виконаних з можливістю обробки інформації та команд користувача системи та надання йому Інтернет-сервісів як результатів обробки наданої інформації і команд;

12) організатори аукціонних торгів – товарні біржі, що організують та проводять процедури купівлі-продажу лісоматеріалів відповідно до законодавства і правил біржової торгівлі;

13) пиломатеріали – пилопродукція певних розмірів та якості, яка має щонайменше дві плоскопаралельні пластів (розділ IX, група 44, коди 4406, 4407, 4409 Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності);

14) прогнозний баланс – інформаційний документ, що відображає співвідношення між плановим надходженням та прогноною потребою лісоматеріалів у наступному календарному році;

15) публічна оферта – документ, в якому надається письмова пропозиція щодо укладання договору на заздалегідь визначених умовах на купівлю певного обсягу лісоматеріалів, надісланий можливному покупцеві, де вказуються суттєві умови майбутнього довгострокового договору купівлі-продажу лісоматеріалів й визначено строк дії оферти;

16) ринок лісоматеріалів – сукупність економічних відносин, що виникають між учасниками ринку під час здійснення купівлі-продажу лісоматеріалів та спрямовані на реалізацію їх економічних інтересів;

17) річний ресурс лісоматеріалів – обсяг лісоматеріалів, що планується до заготівлі постійними лісокористувачами, в порядку проведення рубок головного користування, а також інших рубок, пов'язаних із веденням лісового господарства протягом одного календарного року;

18) сортименти – лісоматеріали цільового призначення;

19) суб'єкти перероблення лісоматеріалів – юридичні особи, які мають власне деревообробне виробництво, здійснюють перероблення лісоматеріалів як основного виду господарської діяльності та отримали дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки, а також на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки;

20) стартова ціна — ціна, за якою лісоматеріали виставляються на аукціон;
21) ринкова ціна — ціна на лісоматеріали, яка сформувалася за результатами аукціону.

22) готова продукція — продукція, призначена для використання кінцевим споживачем для без подальшої переробки.

Стаття 2. Мета Закону

Метою цього Закону є:

забезпечення сталого використання лісових ресурсів з урахуванням екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства;

формування сприятливої для ринку лісоматеріалів інвестиційної політики;

оптимізація структури та ефективності деревообробного виробництва з урахуванням ресурсного потенціалу територій та ринкової кон'юнктури;

забезпечення функціонування ринку лісоматеріалів на засадах поєднання вільної конкуренції та державного регулювання з метою збалансування інтересів суб'єктів господарювання та держави;

стабілізація ринкових ресурсів лісоматеріалів;

першочергове забезпечення потреб національного товаровиробника у лісоматеріалах з метою наповнення вітчизняного ринку продукцією з деревини та реалізації експортного потенціалу продукції деревообробки;

визнання пріоритетності розвитку ринку лісоматеріалів та продукції глибокої їх переробки.

Стаття 3. Сфера дії Закону

Дія цього Закону поширюється на всіх учасників ринку деревини.

Стаття 4. Правові основи функціонування ринку деревини

Законодавство України щодо ринку деревини базується на Конституції України і складається із Лісового кодексу України, цього Закону, законів України та інших нормативно-правових актів України, міжнародних договорів України, ратифікованих Верховною Радою України.

Розділ II

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ДЕРЕВИНИ, РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ДЕРЕВИНИ

Стаття 5. Основні засади державної політики щодо ринку деревини

1. Держава визнає пріоритетність розвитку та удосконалення ринку деревини, сприяє його розвитку та стабільному функціонуванню.

2. Державна політика з регулювання ринку деревини спрямована на:

1) створення умов для формування та ефективного функціонування ринку лісоматеріалів;

2) максимальне забезпечення збалансованості внутрішнього попиту і пропозиції у сортиментах лісоматеріалів та сприяння нарощуванню потенціалу виготовлення продукції з високою доданою вартістю;

3) гарантування учасникам ринку деревини права вільного використання деревини та визначення ринкової ціни її реалізації;

4) захист прав споживачів та добросовісної конкуренції;

5) створення умов для залучення інвестицій у лісопромисловий комплекс держави, спрощення доступу до інформації та адміністративних процедур;

6) захист навколишнього природного середовища;

7) стимулювання застосування інноваційних технологій, впровадження сучасних природо- і ресурсозберігаючих технологій у лісопромисловому комплексі України.

3. Формування та реалізацію державної політики щодо ринку лісоматеріалів здійснюють Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади, який формує та реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства та інші органи державної влади відповідно до законодавства.

4. До повноважень Кабінету Міністрів України належить:

1) затвердження порядку ведення єдиної державної системи електронного обліку лісоматеріалів;

2) затвердження порядку видачі сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів і шпону луценого для здійснення експортних операцій;

3) затвердження положення про Комісію з регулювання ринку лісоматеріалів;

4) затвердження положення щодо порядку продажу деревини;

5) інші повноваження, визначені законами України.

5. До повноважень центрального органу виконавчої влади, який формує та реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства належить:

1) затвердження положення щодо формування стартової ціни;

2) затвердження типових договорів купівлі-продажу лісоматеріалів;

3) затвердження річного прогнозного балансу деревини;

4) здійснення інших повноважень, визначених цим Законом, іншими законами України та покладених на нього Кабінетом Міністрів України.

Стаття 6. Державне регулювання ринку лісоматеріалів

1. Державне регулювання ринку лісоматеріалів здійснює центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства у межах повноважень, визначених цим Законом та іншими актами законодавства.

2. До основних завдань центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства на ринку лісоматеріалів належить:

1) сприяння становленню конкурентного ринку лісоматеріалів з урахуванням забезпечення інтересів внутрішнього ринку в сортиментах, які мають попит;

2) забезпечення належних умов для ефективного і надійного функціонування ринку лісоматеріалів з огляду на довгострокові цілі його розвитку;

3) забезпечення доступу до лісоматеріалів нових суб'єктів їх перероблення та інших покупців відповідно до цього Закону;

3-1) формування цінової політики на лісоматеріали відповідно до цього Закону;

4) забезпечення короткострокових та довгострокових стимулів для учасників ринку, з метою підвищення ефективності функціонування ринку лісоматеріалів;

5) створення передумов для отримання учасниками ринку економічних вигод, шляхом сприяння конкуренції на ринку лісоматеріалів та реалізації механізмів захисту прав споживачів;

6) сприяння досягненню високих стандартів виконання обов'язків учасниками ринку для забезпечення загальносуспільних інтересів на ринку лісоматеріалів.

3. До повноважень центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства належить:

1) утворення Комісії з регулювання ринку лісоматеріалів;

2) розроблення річного прогнозного балансу лісоматеріалів з розподілом по кварталах в розрізі порід, класів якості та діаметрів;

3) затвердження граничного обсягу лісоматеріалів;

4) інформування учасників ринку про річний ресурс лісоматеріалів;

5) ведення електронного переліку суб'єктів перероблення лісоматеріалів;

6) затвердження форми декларації про деревообробну діяльність;

7) спільно з іншими суб'єктами владних повноважень забезпечення ефективного застосування заходів захисту прав споживачів, у тому числі передбачених цим Законом;

8) забезпечення доступу до інформації про обсяги та інші показники використання лісоматеріалів у порядку та на умовах, встановлених цим Законом та іншими актами законодавства;

9) врахування у відповідних нормативно-правових актах особливостей взаємовідносин учасників ринку;

10) сприяння налагодженню процесу обміну даними для забезпечення розвитку ринку лісоматеріалів;

11) здійснення інших повноважень, передбачених законом.

4. Центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства має право:

1) отримувати інформацію, необхідну для належного виконання функцій, передбачених законом, від будь-якого суб'єкта владних повноважень, учасників ринку лісоматеріалів;

2) ініціювати консультації та громадські обговорення;

3) проводити моніторинг щодо функціонування ринку лісоматеріалів в Україні;

4) вживати заходів внаслідок дій та будь-якої поведінки учасників ринку, спрямованих на дестабілізацію цін та заподіяння економічної шкоди.

Стаття 7. Комісія з регулювання ринку лісоматеріалів

1. З метою забезпечення ефективного функціонування ринку лісоматеріалів та виконання інших завдань, передбачених статтею 6 цього Закону, центральний орган виконавчої влади, який формує та реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства утворює Комісію з регулювання ринку лісоматеріалів.

2. Комісія з регулювання ринку лісоматеріалів є дорадчим органом з питань функціонування ринку лісоматеріалів.

3. До складу Комісії з регулювання ринку лісоматеріалів входять представники профільних всеукраїнських та регіональних асоціацій (пропорційно від кожного регіону).

3-1. Комісія з регулювання ринку лісоматеріалів створює свої представництва в кожному регіоні.

4. До повноважень Комісії з регулювання ринку лісоматеріалів належить:

- 1) погодження прогнозного балансу лісоматеріалів;
- 2) розгляд звернень та скарг від учасників ринку лісоматеріалів;
- 3) подання біржі пропозицій щодо позбавлення покупців права участі в наступному аукціоні у випадку встановлення факту не оплати та/або не укладення договорів купівлі-продажу лісоматеріалів;
- 4) здійснення моніторингу:
функціонування ринку лісоматеріалів;
відповідності декларування обсягів придбаних лісоматеріалів та виготовленої продукції суб'єктами перероблення лісоматеріалів;
рівня прозорості діяльності учасників ринку, в тому числі дотримання учасниками ринку зобов'язань щодо розміщення/оприлюднення інформації;
дій організаторів аукціонних торгів на ринку лісоматеріалів;
виконання функцій та обов'язків учасниками ринку лісоматеріалів відповідно до положень цього Закону та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку лісоматеріалів.

5. Положення про Комісію з регулювання ринку лісоматеріалів затверджує Кабінет Міністрів України.

Розділ III

ОБЛІК ДЕРЕВИНИ, ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РИНКУ ДЕРЕВИНИ

Стаття 8. Електронний облік деревини

1. Інструментом обліку заготовлених та реалізованих лісоматеріалів в Україні є єдина державна система електронного обліку лісоматеріалів - ЕОЛ.

2. До системи ЕОЛ вноситься інформація про:

- 1) спеціальні дозволи на використання лісових ресурсів;

- 2) породу, кількісні і якісні характеристики та призначення лісоматеріалів;
 - 3) договори щодо здійснення господарських операцій реалізації лісоматеріалів на аукціонних торгах та на умовах публічної оферти, використання на власні потреби та роздрібного продажу;
 - 4) місця завантаження та пункти розвантаження лісоматеріалів;
 - 5) транспортні засоби, якими здійснюється транспортування лісоматеріалів.
3. Постійні лісокористувачі вносять до системи ЕОЛ інформацію про укладені угоди купівлі-продажу та здійснення ними реалізації лісоматеріалів, а також використання їх на власні потреби. Внесення інформації до системи ЕОЛ є обов'язковим.
4. Обов'язок щодо накопичення, обробки, захисту та адміністрування інформації про походження, заготівлю та реалізацію лісоматеріалів покладається на адміністратора системи ЕОЛ.
5. Інформація про заготівлю, реалізацію та використання лісоматеріалів постійними лісокористувачами є базою для розрахунку обсягів лісоматеріалів, що пропонується для продажу на умовах публічної оферти. Дана інформація є публічною.
6. Обмін інформацією в системі ЕОЛ здійснюється з використанням мережі Інтернет.

Стаття 9. Лісосировинний інтернет-портал

1. Формування річного прогнозного балансу лісоматеріалів здійснюється на основі даних системи ЕОЛ, з використанням функціональності Лісосировинного інтернет-порталу (далі – Портал).
2. Портал є відосбленою частиною Інформаційної системи центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства.
3. Комунікація з Порталом здійснюється через використання головної інтернет-сторінки офіційного веб-сайту центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства.
4. Портал є загальнодоступним для отримання публічної інформації. Можливість користування додатковими функціями Порталу надається зареєстрованим користувачам. Профільним асоціаціям можливість користування додатковими функціями Порталу надається на безоплатній основі.
5. Зареєстрованими користувачами Порталу можуть бути постійні лісокористувачі та суб'єкти перероблення лісоматеріалів та профільні асоціації.
6. Порядок реєстрації користувачів Порталу, інструкцію з користування Порталом затверджує центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства.
7. Обов'язок щодо забезпечення функціонування, збирання, накопичення, обробки та захисту інформації, технічного супроводу та інформаційного розвитку Порталу покладається на адміністратора Порталу.

СТРУКТУРА РИНКУ ЛІСОМАТЕРІАЛІВ

Стаття 10. Учасники ринку лісоматеріалів

Учасниками ринку лісоматеріалів є:
постійні лісокористувачі;
суб'єкти перероблення лісоматеріалів;
фізичні особи;
інші суб'єкти, які діють на ринку роздрібних лісоматеріалів;
організатори аукціонних торгів.

Стаття 11. Ринки лісоматеріалів

З огляду на необхідність збереження рівних умов конкуренції, визначаються наступні ринки лісоматеріалів:

ринок основних лісоматеріалів;
ринок енергетичних лісоматеріалів;
ринок доповнень;
ринок роздрібних лісоматеріалів.

Стаття 12. Призначення лісоматеріалів

1. До ринку основних лісоматеріалів належать сортименти:
 - 1) круглі сортименти (ділова деревина) для виготовлення готової продукції;
 - 1-1) круглі сортименти (ділова деревина) для розпилювання;
 - 2) круглі сортименти (ділова деревина) для перероблення лушенням чи струганням;
 - 3) сортименти, що використовуються в круглому вигляді;
 - 4) сортименти для механічного та хімічного перероблення (ділова та дров'яна деревина).
2. До ринку енергетичних лісоматеріалів належать сортименти:
 - 1) деревне паливо (дрова паливні, деревне газогенераторне паливо, поліна, паливна тріска);
 - 2) відходи (відходи лісозаготівель, верховіття, сучки, гілки).
 - 3) лісоматеріали, вирощені на спеціально відведених ділянках лісових культур для енергетичних потреб.
3. До ринку доповнень належать всі сортименти.
4. До ринку роздрібних лісоматеріалів належать всі сортименти, окрім зазначених у пункті 2 частини 1 цієї статті.

Стаття 13. Учасники ринку лісоматеріалів

1. На ринку основних лісоматеріалів покупцями є суб'єкти перероблення:
 - 1) круглих сортиментів для виготовлення готової продукції
- учасники ринку, що використовують лісоматеріали для виробництва готової продукції;
 - 2) круглих сортиментів для розпилювання

- учасники ринку, що використовують лісоматеріали для виробництва пиломатеріалів та іншої продукції лісопиляння;
 - 3) круглих сортиментів для перероблення луценням чи струганням
- учасники ринку, що використовують лісоматеріали для виробництва фанери клеєної та шпону струганого;
 - 4) круглих сортиментів, що використовуються без перероблення
- учасники ринку, що використовують лісоматеріали для кріпильних робіт в шахтах, для будівництва, в сільському господарстві;
 - 5) сортиментів лісоматеріалів для механічного та хімічного перероблення
- учасники ринку, що використовують лісоматеріали для виробництва деревних плит, целюлози та деревної маси, продукції лісохімії.
 2. На ринку енергетичних лісоматеріалів покупцями є суб'єкти перероблення паливно-енергетичного комплексу та виробники біопалива.
 3. На ринку доповнень покупцями є всі учасники ринку лісоматеріалів.
 4. На ринку роздрібних лісоматеріалів покупцями є:
 - 1) фізичні особи, що не є підприємцями;
 - 2) бюджетні установи і організації, що використовують лісоматеріали для власних потреб;
 - 3) органи державної влади, органи місцевого самоврядування, Збройні Сили України, що використовують лісоматеріали для потреб національної безпеки та оборони, подолання наслідків надзвичайних ситуацій, стихійних лих;
 - 4) замовники закупівель згідно із Законом України «Про публічні закупівлі».

Розділ V

ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ЛІСОМАТЕРІАЛІВ

Стаття 14. Річний ресурс лісоматеріалів

1. Річний ресурс лісоматеріалів формується на основі даних суб'єктів виробництва лісоматеріалів про планові обсяги заготівлі лісоматеріалів протягом наступного календарного року.
2. Постійні лісокористувачі щорічно, не пізніше 30 вересня, надають центральному органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства інформацію про річний ресурс лісоматеріалів за встановленою ним формою.
3. Центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства формує річний ресурс лісоматеріалів наступного календарного року та не пізніше 1 листопада оприлюднює його на власному офіційному веб-сайті.

Стаття 15. Граничний обсяг лісоматеріалів

1. Граничний обсяг деревини, що пропонується у формі публічної оферти становить від 20 до 50 % обсягу лісоматеріалів, що були придбані суб'єктом їх пе-

перероблення за попередні 12 місяців. Відсоток залежить від розміру доданої вартості, створеної в процесі переробки лісопродукції і затверджується Комісією.

2. Прогнозний баланс лісоматеріалів формується у розрізі сортиментів деревних порід в межах річного ресурсу лісоматеріалів наступного календарного року з урахуванням їх прогнозованої потреби.

3. Прогнозна потреба у лісоматеріалах визначається на основі поданих суб'єктами перероблення лісоматеріалів декларацій про деревообробну діяльність.

4. Суб'єкти перероблення лісоматеріалів щорічно, в період з 1 жовтня по 31 жовтня, надають центральному органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства декларацію про деревообробну діяльність за встановленою ним формою.

5. Декларація про деревообробну діяльність містить інформацію про загальні відомості, наявність дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, обсяги випуску продукції переробки і фактичний обсяг перероблених лісоматеріалів декларанта за останні 12 місяців та його прогнозовану потребу у лісоматеріалах на наступний календарний рік.

6. Центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства не пізніше 1 грудня оприлюднює узагальнену інформацію про граничний обсяг та прогнозний баланс лісоматеріалів наступного календарного року на Лісосировинному інтернет-порталі.

Стаття 16. Використання заготовлених лісоматеріалів

1. Постійні лісокористувачі використовують лісоматеріали для:

1) реалізації фізичним особам, суб'єктам перероблення лісоматеріалів та іншим суб'єктам, які діють на ринку лісоматеріалів;

2) розвитку матеріально-технічної бази (будівництво, ремонт, тощо).

2. Суб'єкти перероблення лісоматеріалів використовують лісоматеріали для:

1) виробництва продукції перероблення лісоматеріалів;

2) розвитку матеріально-технічної бази (будівництво, ремонт, тощо).

3. Інші суб'єкти, що діють на ринку лісоматеріалів використовують лісоматеріали для:

1) виробничих потреб, індивідуального ремонту та будівництва;

2) потреб національної безпеки та оборони, подолання наслідків надзвичайних ситуацій, стихійних лих.

4. Фізичні особи, що не є підприємцями, використовують лісоматеріали для індивідуального ремонту, будівництва та опалення.

Стаття 17. Умови функціонування відповідних ринків лісоматеріалів

1. Держава гарантує забезпечення лісоматеріалами учасників ринку в межах наявного ресурсу лісоматеріалів відповідно до умов, визначених Лісовим кодексом України, цим Законом та іншими нормативно-правовими актами України.

2. Ресурс лісоматеріалів, спрямований відповідно до статті 12 цього Закону

на ринки основних та енергетичних лісоматеріалів реалізується на умовах публічної оферти та аукціонних торгах.

3. Лісоматеріали, що не мають попиту на ринках основних, енергетичних та роздрібних лісоматеріалів, скеровуються на ринок доповнень для подальшого продажу.

4. Ресурс лісоматеріалів, який надходить на ринок доповнень, не планується.

5. Ринок доповнень формується за рахунок надходжень лісоматеріалів з інших ринків відповідно до цього закону.

6. На ринок доповнень спрямовуються лісоматеріали, які:

- не були викуплені покупцем у терміни, визначені договором купівлі-продажу лісоматеріалів.

7. Ринок доповнень функціонує в постійнодіючому режимі, на основі використання електронних торгових систем організаторів аукціонних торгів.

8. Постійні лісокористувачі резервують відповідний обсяг **лісоматеріалів**, що призначені для оперування на роздрібному ринку.

Стаття 18. Принципи формування цін

1. Ринкова ціна — ціна, яка сформувалась за результатами аукціонних торгів.

2. Стартова ціна аукціону — ціна, яка формується продавцем на підставі планово-розрахункової ціни базових сортиментів в розрізі деревних порід із застосуванням шкали цінних коефіцієнтів, затверджених центральним органом виконавчої влади, який формує та реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства, однакових для всіх продавців.

3. Ціни на лісоматеріали, що пропонуються на умовах публічної оферти, формуються на основі середньозважених цін на лісоматеріали, сформованих на останніх аукціонних торгах по кожному постійному лісокористувачу.

4. Ціни на ринку роздрібних лісоматеріалів формуються на основі середньозважених цін на лісоматеріали, сформованих на останніх аукціонних торгах по кожному постійному лісокористувачу.

Стаття 19. Договірне забезпечення функціонування ринку лісоматеріалів

Учасники ринку лісоматеріалів здійснюють свою діяльність на ринку лісоматеріалів на договірних засадах. Для забезпечення функціонування ринку лісоматеріалів укладаються такі види договорів:

довготермінові договори купівлі-продажу лісоматеріалів;

договори купівлі-продажу лісоматеріалів за результатами аукціонних торгів;

договори роздрібної купівлі-продажу лісоматеріалів;

інші договори, передбачені відповідно до нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку лісоматеріалів.

Розділ VI

ПРОДАЖ ЛІСОМАТЕРІАЛІВ

Стаття 20. Способи продажу лісоматеріалів

1. Продаж лісоматеріалів в Україні здійснюється відповідно до умов, визначених законами України, цим Законом, та іншими нормативно-правовими актами України.

2. Постійні лісокористувачі здійснюють продаж лісоматеріалів:

- 1) на умовах публічної оферти;
- 2) на загальних і додаткових аукціонних торгах;
- 3) у порядку роздрібного продажу лісоматеріалів.

Стаття 21. Продаж лісоматеріалів на умовах публічної оферти

1. Продаж лісоматеріалів на умовах публічної оферти ґрунтується на принципах гарантування рівних прав щодо можливості придбання лісосировини. Публічна оферта розміщується на Лісосировинному інтернет-порталі.

2. За умовами публічної оферти постійні лісокористувачі укладають із суб'єктами перероблення лісоматеріалів довготермінові договори купівлі-продажу.

3. Публічна оферта визначає основні умови пропозиції суб'єктам перероблення лісоматеріалів за довгостроковими договорами купівлі-продажу, включно з граничним обсягом лісоматеріалів:

1) публічна оферта формується на підставі даних ЕОЛ в розрізі кожного покупця, його договірних відносин з кожним постійним лісокористувачем окремо

2) на умовах публічної оферти покупець може отримати виключно ті сортименти лісоматеріалів необроблених, які були придбані ним протягом останніх 12 місяців.

4. Підставою для укладання довготермінових договорів купівлі-продажу із суб'єктами перероблення лісоматеріалів є прийняття умови публічної оферти.

5. Укладання довготермінових договорів купівлі-продажу лісоматеріалів здійснюється щороку до 20 грудня.

6. Строк дії довготермінового договору купівлі-продажу лісоматеріалів становить 1 рік.

Стаття 22. Продаж лісоматеріалів на аукціонних торгах

1. Продаж лісоматеріалів на аукціонних торгах здійснюється шляхом проведення загальних і додаткових аукціонних торгів.

2. Загальні аукціонні торги з продажу лісоматеріалів проводяться організаторами аукціонних торгів в будь-який організаційно-технологічний спосіб, не заборонений чинним законодавством.

3. Загальні аукціонні торги з продажу лісоматеріалів проводяться організаторами не рідше ніж один раз на квартал, участь у яких беруть суб'єкти перероблення лісоматеріалів.

Організатором аукціонних торгів є товарні біржі, розташовані у регіоні, де знаходяться продавці деревини.

Спосіб проведення торгів визначає аукціонний комітет, до складу якого входять порівну представники продавців і покупців, а також представник організатора

аукціону.

Постійні лісокористувачі оприлюднюють лоти за два тижні до проведення аукціонних торгів з продажу лісоматеріалів на наступний квартал.

4. На загальні аукціонні торги постійні лісокористувачі виставляють лісоматеріали, в обсязі їх планової заготівлі, а також обсяг, отриманий у результаті додаткових надходжень від рубок формування і оздоровлення лісів та інших рубок, окрім лісоматеріалів:

- 1) що реалізуються на умовах публічної оферти;
- 2) що реалізуються в порядку роздрібного продажу;
- 3) для забезпечення розвитку матеріально-технічної бази постійних лісокористувачів.

5. Додаткові аукціонні торги з продажу лісоматеріалів проводяться організаторами аукціонних торгів за допомогою постійнодіючої електронної торгової системи, участь у яких беруть суб'єкти перероблення лісоматеріалів та інші суб'єкти, які діють на ринку лісоматеріалів.

6. На додаткові аукціонні торги постійні лісокористувачі виставляють нерезалізований обсяг лісоматеріалів на загальних аукціонних торгах, а також лісоматеріали, не викуплені покупцями у терміни, встановлені договором купівлі-продажу.

7. За результатом щоквартальних і додаткових аукціонних торгів укладається договір купівлі-продажу лісоматеріалів.

8. Підставою для укладання договору купівлі-продажу лісоматеріалів є аукціонне свідоцтво.

9. Строк дії договору купівлі-продажу лісоматеріалів за результатом загальних і додаткових аукціонних торгів становить 3 місяці.

Стаття 23. Роздрібний продаж лісоматеріалів

1. Постійні лісокористувачі здійснюють роздрібний продаж лісоматеріалів суб'єктам, визначеним у статті 13 цього Закону.

2. Договір роздрібною купівлі-продажу лісоматеріалів з фізичною особою, що не є підприємцем укладається на підставі заяви.

3. Лісоматеріали за договорами роздрібною купівлі-продажу реалізується за договірними цінами.

Цінами, які склалися на останньому аукціоні.

Розділ VII

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ НА РИНКУ ЛІСОМАТЕРІАЛІВ

Стаття 24. Відповідальність за правопорушення на ринку лісоматеріалів

1. Юридичні та фізичні особи, винні у порушенні цього Закону, несуть відповідальність згідно із законом.

2. У випадку встановлення факту неоплати та/або неукладення договорів купівлі-продажу лісоматеріалів покупцем за наслідками загальних аукціонних торгів, такі

суб'єкти позбавляються права участі у двох наступних загальних аукціонних торгах на біржі, під час участі в торгах якої було здійснено вказане порушення.
Відповідальність сторін за порушення своїх зобов'язань і порядок контролю за їх виконанням повинно бути зазначено у типовому договорі купівлі-продажу, затвердженому згідно цього Закону.

ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності через три місяці з дня його опублікування.
2. Установити, що до приведення законодавства у відповідність з цим Законом інші закони та нормативно-правові акти застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.
3. Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня опублікування цього Закону:
 - здійснити реструктуризацію державних лісогосподарських підприємств шляхом відокремлення деревообробних підрозділів.
 - привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;
 - забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.